

Nas tednik

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XIII. / ŠTEVILKA 35

CELOVEC, DNE 31. AVGUSTA 1961

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.— ŠILINGA

Mizarstvo

Hermann Kuschej

Koschatstrasse 1, Pliberk

izdeluje vsa mizarstva dela v popolno
zadovoljstvo odjemalcev in naročnikov

Veliki beg

Bodeča žica in španski jezdec, ki so ločili bivšo nemško prestolico Berlin v dva dela in dva sveta, zapadne demokracije in vzhodnega komunizma, so znova opozorili svetovno javnost na eno izmed rak-ran poveljnih dob, na nenehni tok beguncev, ki teče iz komunističnega sveta v zapadni svet. Naj ima kdo simpatije za Nemce ali ne, toda vprav zaradi svoje množičnosti je tok beguncev iz Vzhodne Nemčije, ki je doslej preko berlinskega „zračnega kanala“ mogel nemoteno teči na Zapad, svetu najbolj jasno pokazal bistvo tega problema, ki je brez dvoma ena izmed največjih človeških tragedij naše dobe in ni omejena samo na Nemčijo, ampak na vse predele, kjer je po letu 1945 prišel na oblast komunizem. Dejstvo je namreč, da je od leta 1945 okrog 15 milijonov ljudi zapustilo svoje domove in se podalo na Zapad. In to niso „kapitalisti“, temveč povečini delovni ljudje, ponajveč mladi, ki so za časa krvave revolucije bili še otroci ter so že dorastli pod komunistično vladavino.

Komunistična propaganda govori o „trgovcih z belim blagom“, o „lovcih na človeške glave“, ki da mamijo ljudi na Zapad. Toda iz tega vpitja govori zadrega in nemoč. Poleg delavcev je pobegnilo tudi znatno število izobražencev, znanstvenikov, tehnikov in kulturnikov, katerih izguba komunistične režime posebno hudo prizadene, ker jim najbolj manjkajo vprav strokovnjaki. In vsakomur, ki še količkaj misli z lastno glavo, da zgolj zaradi obljub po boljšem zasluku ne bodo milijoni ljudi zapuščali domove, svoje, premoženje in domovino.

Samo nekaj števil: Iz Vzhodne Nemčije je pobegnulo od leta 1945 na Zapad 4 milijone ljudi, to je četrtna celotnega prebivalstva. Vzhodna Nemčija je edina država na svetu, v kateri število prebivalstva pada. Nenehni tok beguncev je tudi spremenil strukturo prebivalstva, kajti povečini so pobegnili mladi ljudje, tako da postaja Vzhodna Nemčija dežela starcev.

Čeprav v drugih deželah pod komunističnim jarmom možnost za beg ni bila tako ugodna, ker ni bilo nobenega „otoka svobode“ sredi komunističnega morja, kamor bi se mogli zateči, kot je bil Berlin dosedaj, pa so tudi iz teh pobegnile milijonske množice kljub minkim poljem, bodeči žici, opazovalnim stolpom ter do zob oboroženim stražam, ki streljajo pogosto brez opozorila, kajti to je edini način, da varujejo „napredek“ njihovega socialističnega družabnega reda, ki bi pa brez ljudi izgubil možnost obstoja.

Ko se je ob madžarskem uporu za kratak čas odprla meja, je v nekaj tednih zbežalo 200.000 Madžarov. Pa ne samo v Evropi, tudi v Aziji ljudje beže izpod komunizma. Britanska kronska kolonija Hongkong je po prevzemu oblasti po komunistih leta 1950 sprejela dober milijon beguncev iz bližnjih kitajskih pokrajin. Prav tako beže Kitajci v portugalsko kolonijo Macao in v sosednjo Burmo. Kljub visokim gorovjem je iz Tibeta pobegnilo v Indijo 33.000 beguncev, kot je izjavil sam indijski ministrski predsednik Nehru, brez dvoma najbolj vsestransko verodostojna priča, in ki se te dni mudi na konferenci „neutrality“ v Beogradu. Za časa vojne na Koreji po komunističnem napadu na Južno Korejo je od 9 milijonov prebivalcev severne komunistične Koreje 2 in pol milijona zbežalo na Jug. Številni severnokorejski vojaki, ki so padli v ujetništvo sil Združenih narodov, so pred posebno mednarodno komisijo izjavili, da se marajo vrniti v domovino. In tako bi lahko našli še Vietnam in še nekaj drugih držav.

Dejstvo, da iz dežel, kjer v resnici vlada mala skupina komunistov, kljub temu da v vseh ustavah piše, da ondi pripada oblast „delovnemu ljudstvu“, prav to delovno ljudstvo beži kakor in kjer le more, je najhujša obsodba za te režime, ki so se morali v imenu osvoboditve zateči k orožju, da si obdrže delovno ljudstvo v državi.

Po tem ko je bilo ljudstvu vzeta možnost svobodnih volitev z volilnim listkom so tisti, ki imajo še trdne noge, pač volili z nogami in si izvolili svobodo na Zapadu, čeprav je bila ta volitev redno združena z življenjsko nevarnostjo in izgubo premoženja in domovine. Pa še eno velja poudariti: Veliki beg izpod komunizma ne pomeni, da so odločile države, iz katerih ljudje beže, ampak da je odpovedala politična plast, ki v njih poseduje vso oblast.

Kmečka gospodarska zveza
Celovec, Mohorjev dom

VABILO

odbornikom, starešinam in krajevnim zaupnikom Zveze na

izredni občni zbor Kmečke gospodarske zveze

ki je v nedeljo 3. sept. ob 9. uri dop. v dvorani Mohorjevega doma v Celovcu
s sledečim sporedom:

1. Otvoritev in pozdrav po predsedniku.
 2. Referat »Iz delovanja Kmetijske zbornice« (pred. g. svet. Mirko Kummer star.).
 3. »Zbornične volitve v novembru — kako nastopimo, kdo so kandidati Kmečke gospodarske zveze.«
 4. Slučajnosti.
- Zaključek ob 12. uri popoldne.

Vse vabljeni prosimo za udeležbo. V slogi in disciplini je naša moč!
OSREDNJI ODBOR

Poljski kardinal Višinski protestira

Poljska vlada je prelomila dogovor glede pouka krščanskega nauka v državnih šolah, je v svoji pridigi v sloviti božjepotni cerkvi v Čenstohovi izjavil kardinal Višinski. Ta dogovor je bil sklenjen leta 1956. Takrat je namreč poljska vlada pod vodstvom komunistične Gomulke zašla v hudo stisko, ker je na eni strani grozil upor poljskega ljudstva proti komunistični oblasti, po drugi strani pa intervencija sovjetskih čet ter popolna vojaška zasedba. Poljski škofje so pozvali ljudstvo, da naj bo mirno in tako prepreči še strašnejše krvoprelitje kot je bilo na Madžarskem, obenem

pa hočeš — nočeš — omogočili komunistični vladi, da se obdrži na oblasti. V zameno pa je takrat vlada dovolila nekaj svobode Cerkvi, med drugim tudi pouk verouka v državnih šolah. Lani pa je Sejm (parlament) sprejel zakon, ki odpravlja pouk verouka v šolah. Tudi vrsta drugih ukrepov vlade kaže, da je ta v raznih oblikah začela preganjati vero, kajti sedaj se čuti trdno v sedlu in tako kaže svojo hvaležnost za izkazano pomoč v sili: Volk spremeni dlako, ne pa zob. Komunisti se sprijaznijo tudi z vero, če je treba, zato da bi jo kasneje mogli tem bolj gotovo uničiti.

Volitve v Kmetijsko zbornico

VAŽNI TERMINI VOLILNEGA REDA

Z nedeljo 1. septembra so razpisane volitve v Kmetijsko zbornico in sicer za nedeljo 19. novembra.

V februarju t. l. izšli volilni red predvideva važne termine, katere naj bi poznal vsak volilni upravičenec in predvsem krajevni zaupnik Kmečke gospodarske zveze.

PRIJAVA PRISEDNIKOV IN NAMESTNIKOV V VOLILNE KOMISIJE

Krajevni zaupnik Kmečke gospodarske zveze prijavi prisednike in namestnike krajevnih volilnih komisij najkasneje do 14. septembra v roke vodji krajevnih volilnih komisij t. j. županu. V krajih z več volilnimi okolišji je treba prisednike javiti za vsak okoliš posebej. Najkasneje 28. septembra imajo volilne komisije svojo prvo sejo.

VOLILNI IMENIK

Najkasneje 2. oktobra mora občina predložiti seznam volilcev v javni vpogled. Možnost vpogleda traja deset dni. Vsak ga med tem časom lahko vpogleda in si napravi prepise. Reklamacije (pritožbe) je treba vložiti vsaj do konca vpoglednega termina pri občinskem uradu. Prizivi so možni tri dni potem, ko je tisti, ki je bil naveden v seznamu, prejel rešitev svoje reklamacije. Voliti sme samo, kdor je vpisan v imenik.

VOLILNI PREDLOGI

Najkasneje do 29. oktobra 13. ure je treba vložiti volilne predloge in sicer za

krajevne kmetijske odbore pri občinski, za okrajne in deželno kmetijsko zbornico pri deželni volilni komisiji. Krajevni volilni predlog mora podpisati vsaj pet volilnih upravičencev dotične občine, okrajni vsaj dvanajst in deželni vsaj petdeset volilnih upravičencev. Poleg imena volilne skupine se javi seznam kandidatov z njihovim družinskim in osebnim imenom, rojstnim letom, poklicem in naslovom in še naslov zaupnika, ki je upravičen sprejemati zadevno pošto. Kandidati morajo svoj pristanek za kandidacijo pisмено potrditi, potrdilo je treba predložiti priložiti. Za okrajni predlog se predloži še vsota 200.— S in za deželni 1000.— S na naslov kmetijske zbornice. Najprej z 10. in najkasneje z 12. novembrom volilna komisija volilne predloge zaključi in nato objavi.

VOLILNE PRIČE IN VOLITVE

Najkasneje do 9. novembra javijo zaupniki občinski volilni komisiji po dve volilni priči za vsak volilni lokal. Volitve bodo dne 19. novembra in je za korektno njeno izvedbo odgovorna volilna oblast. Voli se hkrati v občinski kmečki svet, v okrajno in deželno kmetijsko zbornico. Glasovnica za občinski kmečki svet ima določeno velikost (dolga 15 do 16 cm, široka 9½ do 11½ cm), z imenom volilne skupine ali imenom vsaj enega kandidata ali s skupinskim nazivom in kandidatom imenom. Besedilo teh glasovnic je lahko tiskano, pisano s strojem ali z roko. Glasovnica mora biti iz mehkega belega papirja. Za okrajno in deželno kmetijsko zbornico se pa smeta uporabljati samo uradni glasovnici. Le-

Državna realna gimnazija
in gimnazija za Slovence

OBJAVA

PONAVLJALNI IN SPREJEMNI IZPITI

Ponavljalni izpiti so v ponedeljek, dne 11. septembra ob 8. uri v šolskem poslopju Lerchenfeldstrasse 22.

Sprejemni izpiti za vse razrede so v torek, dne 12. septembra ob 8. uri.

V sredo, dne 13. septembra 1961, je v času od 14. do 16. ure vpisovanje za vse razrede.

V četrtek, dne 14. 9. je ob deveti uri šolska sv. maša in ob 13.45 uri prvi redni pouk.

Uradne ure so vsak četrtek od 8. do 10. ure.

Ravnateljstvo

SEJA KMEČKE GOSPODARSKE ZVEZE

Člani osrednjega odbora in starešinskega sveta Kmečke gospodarske zveze, pozor! — V nedeljo, 3. septembra je ob 8. uri popoldne v sejni sobi Mohorjevega doma v Celovcu seja. Prosimo, da vsi vabljeni zanesljivo pridejo.

URADNE URE

Pisarna Narodnega sveta koroških Slovencev, Krščanske kulturne zveze ter Kmečke gospodarske zveze je odprta vsak dan razen sobote od osmih do pol ene. Uradne ure predsednika Narodnega sveta so vsak četrtek od 10. do 12. ure.

- KRATKE VESTI -

Največja kmetija na svetu bo v Avstraliji, kjer je neka družba za 50 milijonov šil. nakupila zemljišče, ki meri 28.000 kvadratnih kilometrov, to je dvakrat toliko kot cela Belgija. Na tej kmetiji nameravajo rediti 120.000 glav goveje živine. Vsako leto bo farma vzredila 20.000 glav živine za zakol oz. prodajo.

Dr. Kurt Schuschnigg, nekdanji avstrijski kancler, ki sedaj živi kot univerzitetni profesor v St. Louisu v Združenih državah, se je odzval povabilu Katoliške prosvetne ustanove v Vorarlbergu, da se udeleži dnevne študijske zborovanja, ki se bo bavilo z vprašanjem »Avstrijska usoda med obema vojnama«.

Slavni »Metropolitan« operi v New Yorku ne bo treba »odpovedati igralske sezone in odpustiti najboljših umetnikov,« kot je napovedal neki tukajšnji vestnik in se že vnaprej veselil, da bi »zaprta vrata Metropolitan opere glasno obtoževala današnje razmere v Ameriki, kjer je sicer dovolj denarja za vojaške namene, ni pa sredstev za kulturne namene«. Ta sredstva so vendarle dobili po prizadevanju ameriškega ministra za delo Goldberga, ki je posredoval v sporu med upravo metropolitanske opere in sindikatom glasbenikov, ki so zahtevali povišanje plač. Po doseženem sporazumu je sam državni predsednik Kennedy brzojavno izrazil svoje veselje ter obljubil ustrezno podporo tej svetovno znani operi, kjer je daljšo dobo bila primadonna (prva pevka) Slovenka Zdenka Kunčeva. Kot je bilo na prvotnem programu predvideno, se bo igralska sezona začela dne 23. 10. s Puccinijevo opero »Dekle z zlatega Zapada«.

ti navajata vse volilne skupine. Volilec označi svojo volilno skupino s križcem ali drugim znamenjem. Voliti sme samo, kdor je vpisan v volilni imenik.

Op. ur.: Naš list bo odslej redno prinašal beležke glede zborničnih volitev. Zaupnike, interese in volilne upravičence opozarjamo, naj jih redno zasledujejo in v lastnem interesu tudi upoštevajo.

Politični teden

Po svetu . . .

Od Berlina do Brazilije

Pred dobrim tednom so začela krožiti po sveto poročila o izbruhu kolere na Kitajskem. Pojav te strašne kužne bolezni pretoklosti je zbudil spomin na čase, ko so kljub počasnosti in nedostatkosti prometnih zvez, kužne bolezni edine premagovale nezasišane daljave. Širile so se od dežele do dežele, od kontinenta do kontinenta. Danes bi nekaj takega lahko rekli o političnih krizah, razlika je le v tem, da so se nekaj kužne bolezni širile počasi, mesece in leta, danes se pa politične krize, ki izbruhnejo v eni deželi ali na nekem kraju zaradi modernih prometnih zvez in obveščevalnih sredstev, v nekaj urah oblete velikanske daljave in rodijo hude posledice na drugem koncu sveta.

Glavno in najnevarnejše ognjišče »hladne vojne« pa je vsekakor še vedno Berlin, bivša prestolnica pruskega kraljestva, nemškega cesarstva in »tretjega rajha«, ki je ob somraku bogov v maju leta 1945 postalo večidel kup ruševin in so ga osvojile ruske čete, katerim so v kratkem presledku sledile čete zapadnih zaveznikov (Združenih držav, Velike Britanije in Francije) ter si mesto razdelile na štiri dele. Kasneje so trije zapadni mestni predeli bili združeni v »zapadni Berlin«, ki je upravno del Zapadne Nemčije. Ta je nastala iz zasedbenih con zapadnih vesel. Pot do Berlina pa vodi preko sovjetske cone, ki je medtem postala »Nemška demokratična republika« komunističnega kova. Tako sta dejansko že nastali dve nemški državi, kot posledica Hitlerjevega zločinskega vojnega podviga.

Dejstvo: Dve Nemčiji

Do 13. avgusta je kljub delitvi Berlin vendarle še bil nedeljeno mesto, kjer je bila železna zavesa le svilen trak, ki ga je bilo mogoč zlahka preskočiti. Tega so se tisti, ki jim pod komunistično vladavino v Vzhodni Nemčiji ni bilo všeč ali ondi ni so več mogli živeti, izdatno posluževali. Po drugi strani pa je Berlin bil zadnji ostanek nemške edinosti ter kraj, kjer sta se obe z železno zaveso ločeni polovici nemškega naroda srečavali na svobodnih tleh. Zato se je bodeča žica toliko bolj bolešno zajedla v srca Nemcev. Očitno pa je, da Sovjetska zveza in njeni vzhodnonemški opričniki nimajo namena samo zamašiti toka beguncev, ki je za Vzhodno Nemčijo postal že smrtonosno krvavenje, temveč da gre za več: za uničenje Zapadnega Berlina kot »izločbenega okna« zapadne demokracije, ki je vzhodnemu bloku kazal obilje blagostanja ter postavljal na laž bajke o izkoriščanju »človeka po človeku v kapitalizmu« ter ga obenem opozarjal na bedno življenje v »socializmu«. Tok beguncev je v glavnem bil omejen na za Vzhodno Nemčijo znosne dimenzije, toda to Moskvi in Pankowu ni dovolj. Kljub bojevitemu govorjenju si pa sovjetski blok, ki je skrajno brezobziren proti Nemcem (ironija je, da jih baš s pomočjo vdanih vzhodnonemških hlapcev deli na dva dela), si pa ne upa dotakniti pravic zapadnih zaveznikov, ker je bržkone prišel do zaključka, da je Zapad le odločnejši, kot je po njegovih neodločnostih v zadnjih mesecih izgledalo. Potem ko so sovjetski vojniki korektno salutirali ameriški bojni skupini 1500 do zob oboroženih vojakov, ki je prišla v Berlin, da ojači tamošnjo ameriško garnizijo ter dvigne moralno zapadnih Berlinčanov (obojje je dosegla), so hoteli prerežati najvažnejšo vez, življenjski živec, ki veže Zapadni Berlin z Zapadno Nemčijo, namreč civilni letalski promet iz Zapada v Berlin. Sovjetska vlada je predlagala, da bi naj civilni letalski promet bil preložen iz letališča v Zapadnem Berlinu na vzhodnoberlinsko letališče. Celotno Angleži, ki so vedno za razgovore, so topot rekli: ne. S podreditvijo letalskega prometa komunistični kontroli bi bilo praktično konec svobodnega Zapadnega Berlina. V treh enako glasečih se notah so vlade Velike Britanije, Združenih držav in Francije sporočile Sovjetski zvezi, da ne bodo trpele nobenega motenja civilnega letalskega prometa iz zapada v Berlin. Težav pa zanje še ni konec, kajti civilne letalske družbe zapadnih držav so napovedale, da ne marajo prevzeti nobenih rizikov in da bodo pri prvem incidentu same svoje polete v Berlin ustavile. Zapadne vlade so za ta primer že pripravile ustrezno število vojaških letal. Položaj močno spominja na dneve pred letalskim mostom leta 1948, le

da so bile takrat Združene države edini posestnik atomskega orožja, danes pa tudi Sovjetska zveza razpolaga z enako učinkovitim uničevalnim orožjem in izgleda, da so oblastniki v Kremlju mnogo manj obremenjeni z moralnimi in človečanskimi predsodki. Vprav na to obotavljanje Zapada, računa sovjetska politična taktika, toda nevarnost je, da se vendarle uračuna, kot se je uračunal Hitler in kot so se uračunali Japonci v minuli vojni.

Sovjetska politika tudi spretno izkorišča ostale šibke točke Zapada. Francija je zapletena v spor zaradi Bizerte in v že brezkončni alžirski upor, ki ji pije kri in jemlje simpatije v mednarodni politiki. Vprav minuli teden je v sporu s Tunizijo zaradi izpraznitve Bizerte, ki jo zahteva slednja, Francija doživela neprijeten diplomatski poraz, ko je 66 od 99 članic Združenih narodov glasovalo proti Franciji, ostali, med njimi tudi atlantski zavezniki, pa so se vzdržali. V ozadju spora za Bizerto, nekdanjega središča francoske vojaške moči v Se-

. . . in pri nas v Avstriji

Kmetje kolnejo: Konec s koalicijo!

Vprašanje kmetijstva je tudi prejšnji teden stalo v ospredju političnega zanimanja v pričakovanju »jesenske sezone«, ki se bo začela prve dni septembra s povratkom ministrov, poslancev, strankarskih funkcionarjev in visokih ministrskih uradnikov s počitnic.

Predstavniki kmetijske organizacije (Bauernbund) v okviru OeVP, Wallner, je bil pri zveznem kanclerju Gorbachu in mu povedal, da kmetje po tolikih neizpolnjenih obljubah to pot ne morajo popustiti. To voljo je izpovedal tudi v obširnem članku, ki pa ni izšel v strankarskem tisku, ampak v »neodvisni« a v glavnem OeVP podpirajoči »Kleine Zeitung«. Wallner zahteva vrsto ukrepov za pospeševanje kmetijstva, od pol milijarde za »zeleni načrt« pa do cenitih investicijskih posojil, cenejšega goriva za kmetijske stroje, dopustitve tujih delavcev pa do zapore uvoza rastlinskih maščob za živinska krmila, kakor tudi »preureditev cen« glavnih kmetijskih pridelkov. Ako vlada tega kliče kmetov ne bo hotela slišati, pa ji je zagrozil, da se naj pripravi na demonstracije, kot so jih kmetje uprizorili pred kratkim v Franciji in prisilili s tem celo De Gaulle, da je popustil. Wallner je zažugal s pestjo tudi socialistom, češ da bodo kmetje, ako si drugi ne upajo — sami naredili konec s koalicijo, v primeru da bi socialistična stranka še naprej trdovratno upirala ugoditi zahtev kmečkemu stanu.

Opogumljen po zgledu prosvetnega ministra, ki se je bil uprl zmanjšanju prosvetnega proračuna ter zahtev kmetov, se je minuli teden oglašil tudi trgovski stan. Zvezna trgovinska zbornica, katere predsednik je bivši zvezni kancler ing. Raab, je izdala obširno spomenico, v kateri ostro napada paritetično komisijo za plače in cene, češ da le-ta štiti samo delodajalce ne pa podjetnike ter da z vedno novimi dovoljenji za zvišanje plač povzroča inflacijo, ki ima za posledico zvišanje cen. Nadalje grmi proti »eksperimentom« in zahteva obrambo svobode malega in srednjega podjetnika.

Borba za novi proračun, ki je v ozadju vseh teh potez, bo vsekakor zopet zelo ostra. Tudi na socialistični strani se nanjo zelo temeljito pripravljajo. Njihov cilj je v glavnem ta: ohraniti ugodnosti, ki so jih mogli izvitvi ÖVP v njenih »šibkih trenutkih« v prehodni dobi zadnjih let vladavine ing. Raaba in prvem letu vlade novega kanclerja Gorbacha, ki si tudi mora šele »utrditi kosti« v novem položaju.

Vse kaže, da je socialistom koalicija mnogo bolj pri srcu kot OeVP, kajti vprav dr. Pittermann je prvenstveno strankarsko priložnost 40-letnice ustanovitve socialistične stranke na Gradiščanskem uporabil za patriotičen poziv k »sodelovanju«, beri za koalicijo, ki da edina zagotavlja svobodo.

Pri nas na Koroškem pa že stojimo v znamenju volitev v Kmetijsko zbornico.

Traktorji drdrajo . . .

Dočim se obe glavni stranki še bolj na tihem pripravljata, pa so »svobodneži« (FPOe), med katerimi so mnogi nekdanji »rjavčki« že stopili na dan z javno akcijo. Minulo nedeljo so v svoji »trdnjavi«, v

verni Afriki, ki si ga je Francija tudi po priznanju samostojnosti Tuniziji izgovorila kot vojaško oporišče, stoji Sahara in njen petrolej, ki so ga odkrili Francozi in začeli izkoriščati. Posest Bizerte jim zagotavlja dostop do Sahare.

Zaradi tega pa je Francija prišla hudo navzkriž z ostalimi azijskimi in afriškimi državami, ki so še vedno sila nezaupljive proti vsemu, kar diši po kolonializmu. Ker postaja pomen teh držav vedno večji, je Francijo pustila na cedilu ali vsaj napol, večina zaveznikov. V ozadju pa plete svoje niti seveda Sovjetska zveza.

Pred kratkim v Braziliji izvoljeni predsednik Janio Quadros, ki je kazal levičarske tendence, je pod pritiskom vojaških krogov moral odstopiti. Zadnji povod za njegov odstop je bila namera navezati diplomatske stike s komunističnimi državami, čemur bi potem sledili še povečani kulturni in gospodarski stiki. Tako bi nastala nevarnost, da po Kubi še Brazilija odpre vrata komunističnemu vplivu. Spričo neravnosti, ki jo je po svetu izzvala po Sovjetski zvezi samolastno splošena berlinska kriza, so protikomunistični krogi v Braziliji nenavadno odločno reagirali.

nekdanjem vojvodskem mestu Št. Vidu ob Glini, iz čigar okraja pa izhajajo tudi danes mnogi »vojvodi« koroškega kmetijstva, organizirali proti letem protestno zborovanje — s traktorji. Okrog 80 za večeraj navdušenih kmetov je z oglušujočim ropotom paradiralo po mestu, ki leži sredi bogate in v blagostanju kopajoče se ravnice. Demonstracija se je odigrala v vzornem redu, kar kaže, da so bili na delu organizatorji iz dobro znane stare šole, ki nas je vse pripeljala v »somrak bogov«. Nekdo je po znanem vojnem izreku »Räder rollen für den Sieg«, rekel »Traktoren rollen...«. Toda od tega je že dolgo in pod toplimi žarki sonca demokracije, ki sije enako na zel in plevel, spomin kaj hitro otopi. Šentviški zborovalci so sprejeli dolg in obsežen program zahtev, ki mora biti izpolnjen najkasneje do 31. decembra (volitve v kmetijsko zbornico so 12. novembra). Pa zborovalci se niso zadovoljili samo s kmetijskimi zahtevami, ampak so protestirali tudi proti »zgrešeni južnotirolski politiki« ter proti »poslovenjenju Koroške«. Ti ljudje imajo pač skrbi!

Udeležba je bila prilično dobra (1000 kmetov), kar je bila bridka kaplja za tiste politike, ki so si od konca vojne naprej v tekmi s socialisti prizadevali, da bivšim Hitlerjevim pristašem po zrušitvi njihove nacistične hiše nudijo dom pod lastno streho. Sedaj jim pa hočejo prav ti streho — in tla spodnesti.

Slovenske matere na grobu škofa Rožmana

V nedeljo, dne 20. avgusta, je bilo v Lemontu, na ameriških Brezjah vsakoletno romanje slovenskih mater k Mariji Pomagaj. Ta romanja segajo 25 let nazaj in so postala že ustaljena tradicija med našimi rojaki v Združenih državah. Po vojni je vodil romanja škof dr. Gregorij Rožman, vsako leto do svoje smrti. Zato so letošnje romanje združili s poklonom pokojnemu škofu, velikemu koroškemu rojaku, ki je po življenju, polnem žrtev in trpljenja, ondi našel svoje poslednje počivališče. Svečanost se je začela na lemontskem pokopališču s procesijo ob zvokih »Kraljevo znamenje križi stoji«, nakar je povzel besedo sedanjí voditelj lemontskih romanj, tudi na Koroškem dobro znani in priljubljeni p. Odilo OFM, ki je dejal:

»To pesem je poslušal tolikokrat naš duhovni vojskovodja, pokojni škof dr. Gregorij Rožman, ta sveti bojni klic je prevzel veliki Rožman po velikem škofu Slomšku. Ta klic: »Bandero, glej vihrati... srčno se vojskovati!« je zaklical škof Rožman v prelepi slovenski svet, ko je bil slovenski človek v nevarnosti največjega duhovnega poraza. Pred križ je hodil Rožman molit in klicati za svoj narod, potem ko si je izvolil za svoje geslo »Križa teža in plačilo«. Pred obličjem vsega naroda je nosil po beli Ljubljani križ v mogočni spokorni procesiji k Mariji Pomočnici na Rakovnik. Zato je prav, da smo se zbrali tukaj v senci križa v lepem in bridkem spominu na pokojnega škofa Rožmana.«

Dolgi in resni romarski sprevod se je nato pomikal skozi pokopališče in v polkrogu razvrstil pred grobom. P. Odilo OFM je nadaljeval:

»Ob dragocenem in ljubljenu grobu

SLOVENCI

doma in po svetu

Priznanje slovenskemu skladatelju v Trstu

Na prihodnji jesenski sinfonični sezoni, ki bo prve dni septembra, bo tržaški filharmonični orkester izvajal novo delo tržaškega skladatelja slovenske narodnosti Pavla Merkuja: koncert za klarinet in orkester. Skladatelj Pavle Merku je cenjen v tržaških glasbenih krogih. Na mednarodnem polju se je uveljavil s plesom na Brechtovo besedilo in orkestralnim koncertom, katerega so izvajali v zadnjem času v Montecarlo, Ljubljani in Hamburgu.

Na jesenski sinfonični sezoni, ki je izrazito folklornega značaja bo igral v Trstu slovenski violinist Bravničar, učenec velikega Davida Oistracha, ki ga štejejo med velike evropske koncertne obete. Z izvajanjem Merkujevega koncerta za klarinet in orkester ter z vabilom violinista Bravničarja v Verdijevo gledališče se vedno bolj izvaja vloga mostu med dvema kulturama, ki jo je zemljepis določil Trstu.

Promocija slovenskega rojaka v Rimu

Na filozofski fakulteti državne univerze v Rimu je bil promoviran za doktorja modernega jezika slovač. g. Stanko Čegovnik, salezijanec, po rodu iz Mežice. Novemu doktorju, ki je pred 3 leti zapel svojo novo mašo v Dobrli vesi, iskreno čestitamo in mu kličemo: Dobrodošel na Koroškem!

„Zgodovina slov. literature“ v italijanski

V zbirki „Zgodovina književnosti vsega sveta“, ki jo izdaja italijanska založba „Nuova Accademia“ v Milanu, je v posebni, elegantno opremljeni knjigi, ki šteje nad 400 strani, izšla zgodovina slovenske književnosti, ki jo je spisal italijanski univerzitetni profesor Bruno Meriggi. Poleg Slodnjakovega dela v nemščini je to najobširnejši in najtemeljitejši prikaz slovenske književnosti ne le v tujih jezikih ampak se lahko meri celo s tovrstnimi slovenskimi deli. Delo je pisano z globokim razumevanjem za posebnosti slovenske zgodovine in literature ter je vseskozi znanstveno objektivno.

Njena posebna odlika je priznanje izvirnosti slovenskega literarnega ustvarjanja, ki ga pa pisec zna podati tudi v za italijanskega bralca razumljivi in prepričljivi obliki. Meriggi tako nadaljuje delo velikih poznavalcev slovenske književnosti in iskrenih prijateljev slovenskega naroda med Italijani Salvinija in Maverja. Meriggi tako govori o Slovencih: »To dobro, preprosto, gostoljubno ljudstvo, je skozi dolga stoletja ohranilo izročila prednikov z lastnim jezikom vred in se je v miru preprostega podeželskega življenja, ki je le tu pa tam vztrpetalo ob socialnih borbah in redkeje ob vojnih viharah, pripravljalo najprej na kulturno in slednjič na politično prebujenje. Ta narod, ki je na področju kulture v kratkem teku enega stoletja zamašil vse vrzeli, s katerimi je stopil na prag 19. stoletja, izide iz trde preizkušnje okrepljen po zaslugi pridobljenih izkušenj in odločen, da stopa naprej po poti kulturnega napredka.«

Škofa dr. Gregorija Rožmana stojimo, vstopljeni v globoke misli, vdani v sklepe Previdnosti božje. Na grob ljubljanskega škofa bi morali hoditi v Ljubljano. To bi bilo naravno. Pa Ljubljana ni imela groba za svojega najboljšega sina, ker je v življenju imela za njega le ječo, križ in smrt. Ameriške Brezje so dale velikemu škofu grob, sicer je Lemont na ta grob ponosen, toda vsak ve, da je to nenaravno in še nikoli se ni zgodilo v 500-letni zgodovini ljubljanske škofije, da bi bil kateri ljubljanski škof dobil svoj grob v takih daljavah kot škof Rožman.

Zveza Oltarnih društev iz Clevelanda ima velike zasluge, da je prišel škof Rožman v to deželo med nas. Leta 1947 ste napravile, dobre žene, svoje romanje k Mariji Pomagaj na Ameriške Brezje prav iz tega namena, da bi bil škof Rožman rešen bridkega begunstva. Zmagale ste: Marija je zmagala! Prihodnje leto 1948 je naš pokojni škof že z vami priromal v Lemont, da ste se Mariji Pomagaj skupno zahvalili. To je škof sam potrdil v svojem dnevniku.

Zdaj smo ob grobu velikega trpina. Dobro se spominjate, drage žene in matere iz Clevelanda, kako je bilo pri nas za današnje romanje pred štirimi leti. Pokojni škof je prišel v Lemont naravnost iz Fatime. Ves je bil zmučen. Zvečer je v cerkvi govoril, ko veste, da ni velika, pa ga nismo mogli razumeti. Naslednji dan si pri voztini ni upal na prižnico, kamor je vedno stopal tako ponosno. Nekaj težkega je ležalo na njegovem srcu. Gotovo se je že razvijala bolezen, saj je bilo to malo več kot dve leti pred njegovo smrtjo. Toda še nekaj težkega ga je tlačilo kot sama bolezen.

(Dalje na 8. strani)

Rimski misal je izšel

Ta teden je izšel pri Družbi sv. Mohorja v Celovcu dolgo pričakovani »Rimski misal«. Zdaj ga razpošiljajo in kmalu ga bodo imeli v rokah vsi, ki so ga naročili v prednaročilu.

Ko je dr. Turnšek sprožil misel, naj bi Družba sv. Mohorja oskrbela našemu narodu to prepotrebno knjigo, se je postavilo vprašanje, kje najti potrebni denar za založbo take knjige. Še preden se proda kak izvod knjige, je treba namreč kupiti svinec za tiskanje, treba je kupiti primeren papir, treba je sproti ob tednu pračevati delavce v tiskarni. Treba je torej vložiti v izdajo knjige denar vnaprej. Pri Družbi sv. Mohorja so se odločili, da se lotijo izdaje knjige, ako bo zadostno število prednaročnikov, to je takih, ki knjigo plačajo vnaprej, še preden se začne tiskati. Tako je izšel v našem listu »Nedelja« poziv na prednaročbo. Odziv na ta poziv je bil nepričakovano dober in se zato na morebitne naročnike izven Avstrije niti ni bilo glede tega treba obračati.

Tisti, ki so knjigo naročili v prednaročbi, bodo zdaj najprej postreženi. Dobili bodo izvod »Rimskega misala«, kakršnega so naročili, s pismeno zahvalo za prednaročilo. Njim gre nazaj, da je mogla Družba knjigo začeti tiskati. Poleg tega pa bo dobil vsak prednaročnik zastoj tudi prikladno nožnico za misal, ki se bo drugim prodajal posebej.

Kako je prevod nastal

Celotni prevod Rimskega misala v domači jezik je bil že dolga leta želja slovenskih vernikov. Mnogi so mu pripravljali pot. Tako je na primer Družba sv. Mohorja v Celju izdala l. 1933. »Svete maše za nedelje in praznike«, ki jih je zbral in prevedel Vital Vodusek. Omenimo tudi prvi in edini slovenski liturgični kongres, ki se je vršil pred zadnjo vojno v naših Tinja. Tudi ta se je trudil, da bi naši ljudje mogli čim bolj slediti najsvetejšemu opravilu — sv. daritvi — s pomočjo primerne domačega besedila.

Naposled so se prevoda lotili beli menihi samostana Stična na Dolenjskem, cistercijani, in delo je izšlo med zadnjo vojno l. 1944. v založbi stiškega samostana. Dovoljenje za tatis je izdal p. dr. Avguštin Kostelec, opat stiški, tozadevni imprimator pa ljubljanski škofijski ordinarij. Pri oranju ledine sta pri prevajanju pomagala p. dr. Metod Turnšku sobrata p. Rafael in p. Simon Ašič. Prevod svetopisemskih besedil razen listov in evangelijev je priredil p. dr. Tomaž Kurent, ki je s p. Turnškom sodeloval tudi pri končni določitvi celotnega prevoda. Tako je v prvi izdaji omenjeno, da sta misal prevedla in priredila p. dr. Metod Turnšek in p. dr. Tomaž Kurent. Opremil ga je arhitekt Slavko Pengov. Natisnila ga je Ljudska tiskarna v Ljubljani, katere ravnatelj Jože Kramarič je mnogo

pomagal, da je delo moglo kljub vojnim časom iziti. Za zunanjo opremo je dal dragocene nasvete univerz. profesor arhitekt Jože Plečnik. Ker ni bilo mogoče dobiti tankega (bibličnega) papirja, je bil misal natisnjen na navadnem papirju in je bil zato precej debel in manj prikladen za vsakdanjo rabo.

Prevod je v vsebinskem pogledu upošteval trud mnogih, ki so mu pripravljali pot. Liste in evangelije je povzel iz nove, za tisk že pripravljene škofijske izdaje »Listov in evangelijev«. Izmed pesmi slednic so bile docela povzete »Žrtvi velikonočni« iz Pogačnikovega »Velikega tedna«, »Strašen dan bo dan plačila« iz Pogačnikovega »Družinskega molitvenika« ter »Mati žalostna je stala« iz Pečjakovega »Večnega življenja«. Dobesedno je povzel iz Pogačnikovega »Velikega tedna« slavospev »Jezik moj, opevaj zmago«, »Slava ti, hvala in čast« pa iz »Rimskega obrednika«. Spričo novih dognanj liturgične znanosti je bil dotedanji slovenski prevod »Reda sv. maše« nekoliko popravljen.

Prevod misala so pregledali in na nekaterih mestih pomagali besedilo natančneje in bolj domače izraziti prelat dr. Franc Ks. Lukman, prelat dr. Aleš Ušeničnik in prelat dr. Anton Breznik ter profesor dr. Ivan Grafenauer. Pri korekturi sta sodelovala profesor dr. Janez Oražem in dramaturg Janko Moder.

Vsa naklada te prve izdaje je bila kar kmalu razprodana. Zato se je začelo misliti na drugo izdajo, za katero je uspelo dobiti tudi tanki (biblični) papir. V tem je prišlo leto 1945, ki pa Rinskemu misalu ni prineslo svobode in ta papir je bil porabljen po novih gospodarjih tiskarne v čisto druge namene. Novo izdajo je bilo misalu usojeno dočakati v starodavnem sedežu slovenske kulture, v Celovcu.

Vsebinska plat nove izdaje

Dr. Metod Turnšek je pri Družbi sv. Mohorja izdal že več liturgičnih del, ki so nekaka priprava na to novo izdajo »Rimskega misala«. Najprej je izšel l. 1952 za stoletnico Mohorjeve družbe »Mali misal«, večinoma njegovo delo, ki je povzel oziroma prilagodil nedeljska mašna besedila. Potem je prišlo preurejeno besedilo obredov in molitev Velikega tedna, kar je dr. Turnšek prevedel pod naslovom »Veliki teden — sveti teden«. Knjigarna Družbe sv. Mohorja ima to delo še vedno na razpolago, medtem ko gre njena zaloga »Malega misala« h koncu.

Dalje je po vojni izšlo več spremenjenih ali povsem novih mašnih besedil (Mar. vnebovzetje, Sv. Pij X., sv. Jožef Delavec itd.). Tudi te je bilo treba vstaviti med besedila prve izdaje Rimskega misala v slovenščini.

Kaj pa nove odredbe in navodila za sv. maše? Da, tudi določbe sv. očeta Janeza

XXIII. je bilo treba upoštevati. To je tudi zakasnilo izdajo te knjige, da je bilo prednaročnikom že res težko tako dolgo čakati. Tako je sedaj nova izdaja povsem na tekočem in upošteva vse nove bogoslužne predpise. Je verjetno sploh prvi tiskani misal po novih predpisih.

P. dr. Tomaž Kurent je za to izdajo na novo pregledal in deloma izboljšal prevod Turnškovega Velikega tedna. Dr. Turnšek je skrbno pregledal vso prvo izdajo in je tako primerno pripravil besedilo za Družbo sv. Mohorja, ki se je skupno s cistercijani namenila izvesti to velepomembno izdajo.

Nadaljnje večmesečno delo pri pripravljenju besedila za tiskarno je opravil č. g. Zdravko Reven, pri čemer mu je s koristnimi nasveti pomagal č. g. profesor dr. Janjo Polanc in končno še korektor g. Jože Hočvar. Upoštevala so se tudi priporočila in nasveti še raznih drugih oseb.

Storilo se je vse, da je prevod točen in da ustreza duhu slovenskega jezika, da bo v veselje preprostem in izobraženemu. Besedilo je v skladu z novim Rimskim obrednikom za celovško škofijo, ki je izšel z dovoljenjem Sv. Stolice, katere je za nekatera slovenska liturgična besedila izrecno zahtevala popravke.

Ker je Rimski misal najpopolnejša mašna knjiga, imamo tako sedaj knjigo, ki bo lahko služila v vsebinskem pogledu za tisto, ki naj bi se po njej ravnali manj popolni molitveniki. Tako bi počasi prišli do enotnega slovenskega besedila najvažnejših molitev, kar zahteva čas in razmere.

Omenjam tudi dve pomembnejši izboljšavi v primeri s prvo izdajo. Najprej uvod v misal. Zaradi novih liturgičnih predpisov

je na novo pregledan, predelan in logičneje izdelan. Že sam uvod je knjiga zase. Marsikomu bo odkrila dozdej neznane reči o bogoslužju. Uvod v tako knjigo je kar potreben in primeren. Vsebuje tudi Rimski bogoslužni koledar, kateremu so dodani svetniki, ki se praznujejo samo v naših škofijah.

Kot v prvi izdaji je tudi v tej oddelek »Molitve« z raznimi molitvami in pobožnostmi. Nekateri so iz želje, da bi misal ne bil predebel, bili mnenja, da se lahko ta del, ki pravzaprav ne spada k Rinskemu misalu, opusti. Vendar ne bo sedaj nikomur žal, da je tudi ta del v novi izdaji. Ta del je še povečan in izpopolnjen. Poudarjeno je v njem zakramentalno življenje, vendar ne podaja še vsega prevoda obrednih molitev pri delitvi zakramentov.

Kazalo je v tej izdaji povsem na novo in bolj praktično izdelano. Najprej je izbor oz. seznam misli iz beril in evangelijev, ki so v misalu. To bo služilo vsem, ki so vajeni premišljevalne molitve. Nekaj podobnega imajo nekateri francoski prevodi Rimskega misala. Nemški tega nimajo. Temu sledi vsebinsko kazalo in končno še zaporedno kazalo. Že pazljivo branje kazala pove, kakšno duhovno bogastvo je v tej mašni knjigi in da je res vredno žrtvovati potrebni denar za nabavo tega misala.

Tiskanje knjige je izvedla naša tiskarna Družba sv. Mohorja. Na zadnjem listu bremo, da je misal natisnila ob desetletnici svoje obnovitve. Tiskati na tako tankem papirju je posebna umetnost, ki dela tudi izkušenim tiskarjem mnogo preglavic. Tudi našim tiskarjem je to delo prineslo novih izkušenj.

... in tehnična plat

Misal je natisnjen na splošno v črnem tisku, ponekod pa tudi v rdečem. Ves »Red sv. maše« je v rdečem in črnem tisku. Črke so na splošno večje, kot so bile v prvi izdaji. Tiskarna si jih je nalašč za to izdajo nabavila.

Spreddaj je večbarvna slika Zadnje večerje, ki jo je za to izdajo naredil akademski slikar Tone Kralj. Sredi »Reda sv. maše« pa je elegantna celostranska slika, lesorez, ki predstavlja Jezusa na križu. Tudi to je delo Toneta Kralja, ki ga poznamo po njegovih slikah na sv. Višarjah. Ostale vinjete so iz prve izdaje, delo arh. Slavka Pengova, razen križanega v molitvah po sv. maši.

Vseh strani v misalu je 1088, in sicer so strani uvoda označene z zvezdico, strani »Molitve« pa so v oklepajih. Besedilo ni natisnjeno dvokolonsko, kot pri prvi izdaji, ampak enokolonsko, to je: čez vso stran.

Prav lepo je misal vezan; vsak ga bo rad vzel v roke, ker je priročen. Napis je tudi moderen in z zlatom vtisnjen. Oblika je malo večja od prve izdaje. Misal je primeren za moški žep in za žensko torbico.

Naj naredi slovenskemu človeku ta izdaja mnogo veselja in naj daje Bog po vseh tisočih izvodih dušam mnogo milosti v srečo tu na zemlji in v večnosti!

FRAN ERJAVEC:

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Tajne, bolj ali manj revolucionarne ali celo zarotniške družbe kot odpor manjšin proti trdno zasidranemu političnemu ali verskemu stanju poznamo že iz najstarejših časov. Njih prava klasična dežela je bila že od nekdaj Italija. Tu jih je od Sicilije do Piemonta kar mgolelo, a bolj ali manj preplavljena je bila z njimi tudi velika večina drugih držav prav v samo Rusijo (»dekabristi«). Ker so vse stremele po raznih državah za raznimi neposrednimi cilji, a največkrat jako meglenimi, po večini tudi niso bile povezane med seboj, vendar so bile vsem skupne liberalne svoboščine, zajamčene z ustavi, toda sredstva za doseg teh ciljev so jim bila navadno jako skromna in sanjajska. Po večini tudi niso imeli nikakega protiverskega značaja (geslo nekaterih je bilo n. pr.: Bog, kralj, ustava!), vendar duhovščini navadno niso zaupale.

Po južnih deželah (v Italiji, Španiji, Franciji) je bila izmed vseh tajnih družb najbolj razširjena »Karbonarija« (La Carbonaria). Ta je nastala že v XVIII. stol. v južni Italiji in je za večje prikrivanje tajnosti prevzela svoje nazive iz življenja oglarjev (od tod tudi njeno ime), njena zastava je bila pa črno-modro-rdeča. Borila se je povsod proti vladi tujcev in za ustavnost. Razen »karbonarjev« je pa nastala po raznih predelih Italije še cela vrsta drugih podobnih družb, kakor »Federati« (v Piemontu), »Guelfi« (v srednji Italiji) in »Unione Latina«, a razen teh so se širile po Italiji še razne splošnoevropske tajne družbe, kakor »Evropski domoljubi«, »Filadelfi« i. dr. V Nemčiji so bili najbolj razširjeni »Iluminati« in »Tugend-Bund«.

Čeprav je Metternich ponovno trdil, da prihaja vse

zlo Evrope iz tajnih družb, so vendarle tudi njihov vpliv precej pretiravali, kajti nikjer niso bile zmogljive izvajati trajne zmage kakemu revolucionarnemu gibanju, ako ni prihajalo to iz širokih plasti ljudstva, pač so pa prihajali iz njihovih vrst večkrat voditelji nezadovoljnih množic. Toda čim več političnih svoboščin so narodi dobivali, tem bolj so kopnele tudi take tajne družbe.

Zanimivo je pa, da so se proti navedenim revolucionarnim tajnim družbam pojavile kmalu tudi reakcionarne, ki so imele namen podpirati obstoječe absolutistične vladavine in njih policije, a papežev državni tajnik kardinal Consalvi je po Napoleonovem padcu ustanovil celo posebno tajno družbo (I Concistoriali), ki je imela namen pregnati Avstrije iz Italije in ustanoviti federacijo vseh italijanskih držav pod papeževim predstvom (Vatikan tudi ni hotel podpisati sklepov dunajskega kongresa).

Tajne družbe pa niso povzročale avstrijski policiji sivih las le v Italiji, temveč celo v naših deželah. Šlezijski grof Jož. Sedlnitzky, od l. 1817 dalje predsednik dvornega policijskega urada in ena najodurnejših vodilnih osebnosti režima cesarja Franca I., je jeseni l. 1821 naročil tudi našim oblastem, naj strogo pazijo na to, da se ne bi iz laških krajev zanesle tajne družbe tudi k nam. Glede na to je izdal potem tudi graški gubernij dne »17. Listovigagnoja« (t. j. novembra) l. 1821 poseben razglas, ki je bil po koroških slovenskih občinah razglašen tudi v slovenskem jeziku. Glasil se je:

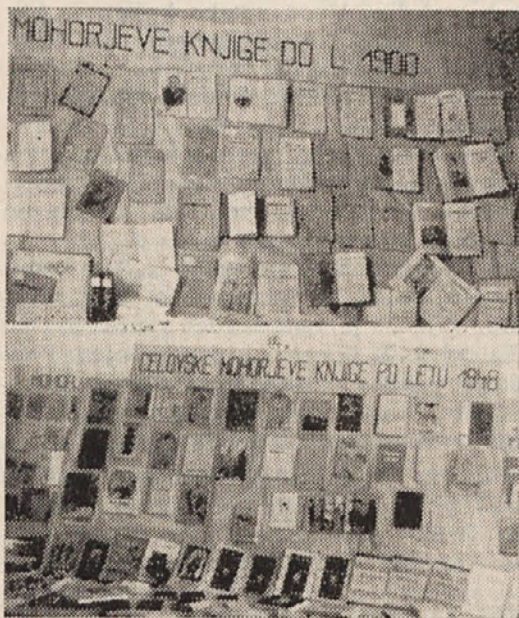
»Osnanilo Zesarskiga Kral. Steyarskiga inu Koroški-ga Poglavarstva. Kar drushtvo imenovano Karbonari sadeva. Njih z. k. Velizhanstvo so savoljo milostljiviga svarjenja Svojih svestih podlošnih pred sploh škodljivim vuki ino sapelovanjam drushbe imenovane Karbonari, ktira je nekje na Lashkim svojo spako pozhe-njala premilostlivo sapovedati dovolili, da se pregressni ino deshelam škodlivi nameni te spazhene drushbe,

ktiri szer niso vsim njenim vudam od vikshih rasodeti, tako kakor so se per tukishnimu prejškovanju pokasali; vsekerimu sploh na snanje dajo«. Dalje razglas razlaga, da je namen karbonarjev prevrniti sedanji politični red, in opominja, da zagreši vsak, ki bi stopil v to družbo, veleizdajstvo, a kdor ve zanje in jih ne naznani, je so-kriv njih zločinov. Razglasu je bil priložen tudi izpisek iz kazenskega zakonika (§§ 52-56) o tem, kdo zagreši veleizdajstvo (»velko pregressko«). Obširen članek o karbonarjih je končno dne 21. III. 1821 objavila tudi »Klagenfurter Zeitung«. — Dvorna pisarna je potem dne 25. II. 1822 odredila, da se po vseh cerkvah razglasi tudi najnovejša papeževa bula z dne 13. IX. 1821 o cerkvenem izobčenju vseh karbonarjev. Prevod te bule iz latinščine v slovenščino je bil izvršen menda pri celovškem ordinariatu in naravnost preseneča po svoji lepi in pravilni slovenščini.

Morda je dobil Sedlnitzky potem ravno na osnovi zgoraj navedenega razglasa že proti koncu l. 1821 nepodpisano ovadbo, da se je začela tudi v Iliriji snovati tajna družba, katere člani se navdušujejo za novodobno ustavo. Posebno vnete člane naj bi imela ta družba v beljaški kresiji, a najti jih je že tudi v Celovcu in stoji v zvezah s svojimi somišljeniki v Trstu, na Reki in v Benetkah. Med člani družbe je menda nekaj advokatov in celo častnikov italijanskih polkov, razen teh pa še nekaj trgovcev in obrtnikov. Posebno je pa vrhovno policijsko oblast razburilo obvestilo, da zahajajo na sestanke te tajne družbe celo nekateri uradniki in duhovniki (med drugimi bivši trbiški mer Pufič, pontabeljski župnik J. Banko, neki Milost i. dr.). Ovadba je navajala tudi neko šepajočo osebo neznanega imena, a ki je bila po govorici sodeč, doma iz severne Nemčije; nobile je navadno bel klobuk, zato so ji nadedli potem tudi ime »Konstitucionalni (ustavni) klobuk.«

(Dalje prihodnjič)

Knjižna razstava v Mohorjevi hiši

Minulo nedeljo je bila v Mohorjevi hiši odprta razstava slovenskih knjig, katere osrčje tvorijo izdaje Mohorjeve družbe, ki je pred 110 leti začela v Celovcu svoje za ves slovenski narod tako zasluženo delo. Razstava je plod prizadevanj naših za slovensko stvar, posebno pa za slovensko knjigo navdušenih študentov, ki so se z mladino lastnim idealizmom lotili obsežnega, a hvalevrednega dela. V veliki sobi v prvem nadstropju Mohorjeve hiše so zaživele častitljive, orumenele platnice in strani knjig, ki so jih ustvarili oz. izdali očetje slovenskega preporoda. Razstava se ne omejuje na knjige Mohorjeve družbe, ampak tudi na tiste, ki so ji pot pripravljale, tako da gre lok od Ahadjevih „Pesni po Koroškem, štajerskem in Kranjskem znane“ iz leta 1833 preko prvih mohorjevsk pod Janežičevim, Slomškovi in „Blaze ino Nežica“ in Einspielerjevim urejanjem pa do knjižnih darov v zadnjem desetletju obnovljene Mohorjeve družbe.

Razstava ni popolna, kako bi naj bila, saj je slovenska knjiga v zadnjem stoletju v vsem delila usodo našega naroda. Dočim so Slovence preganjali in morili, pa so slovenske knjige sežigali, mleli in vlačili na vse štiri vetrove... Kljub temu pa je razstava prepričljiv prikaz rasti naše narodne kulture, je dokaz naše odpornosti in volje do življenja. Za mlade ljudi, ki so jo pa pripravili, je pa pomenila utrditev vezi med srcem in knjigo ter razširitev obzora. Za starejšega obiskovalca pa je prijetno srečanje z ljubimi znankami iz mladih dni. Razstava je podaljšana do petka 8. septembra. Odprta je od 9. — 12. in od 15. — 18. ure (tudi v nedeljo).

STEBEN PRI GLOBASNICI
(Smrtna kosa)

Minuli teden smo spremili v lepem številu na naše pokopališče zemeljske ostanke Janeza Kapa, Brnicovega očeta, ki se je preselil v 81 letu svoje starosti v večno domovino. Pogrebne svečanosti so opravili č. g. Posch ob asistenci č. g. Verhnjaka. Na domu in ob odprtem grobu sta se poslovila od Skrinjarjevega Aneja — pod tem imenom je bil rajni najbolj znan — oba Petjakova zbor — moški in mešani — s pretresljivimi žalostinkami. Pokojni je bil po poklicu upokojeni rudar, visoke in močne postave. Enako krepak je bil tudi njegov značaj. Kot le še redki delavci, je rajni Anej vse svoje življenje dosledno in pogumno izpričeval svoj izvor in narodno pripadnost.

En dan poprej pa smo se poslovili na istem pokopališču od Ertarjevega Frica, ki se je komaj 25-leten smrtno ponesrečil v švicarskih gorah. Naj sveti Aneju in Fricu večna luč!

GLOBASNICA

(Obilni obračun prosvetnega dela)

Sredi poletja, dne 15. avgusta, se je zbralo za današnji materialistično usmerjeni čas kar lepo število članov Kat. prosvetnega društva v Globasnici pri Šoštarju na rednem letnem zboru. Zborovanje je začel neumorni pevovodja Herman Kariš s pesmimi, ki jih je je ubrano zapel društveni

Pri nas na Koroškem

pevski zbor. Nato je pozdravil navzoče društveni predsednik Al. Smrečnik, posebno še č. g. kaplana Simona Wutteja iz Zel. Kaple in šentlipških prosvetarjev. Iz poročil odbornikov je razvidno, da je bilo društvo tudi v minule letu zelo agilno — imelo je 22 večjih prireditve, o katerih smo v našem glasilu pa že sproti poročali — večkrat je gostovalo po okolici in sprejelo tudi na domačem odru goste. Za novega predsednika je bil izvoljen France Podrečnik, za podpredsednika K. Pikalo, za knjižničarja Janez Hutter, tajnik je ostal J. Lesjak, blagajnik pa J. Hudl, širši odbor pa je bil pomlajen po treh moških odbornikih. V živahni debati, ki je sledila volitvam, je med drugim č. g. Wutte izrazil željo po poglobitvi verskega življenja društvenikov. H. Kariš je navduševal za dobro čtivo in lepo slovensko knjigo. Lojze Gregorič in Mirko Hudl pa sta pozvala k povečanemu društvenemu kulturnemu delu, ki ga bomo zmogli le ob idealizmu, disciplini in požrtvovalni ljubezni do naše kulture.

ŠMIEHEL PRI PLIBERKU
(Dvojna poroka)

V nedeljo, 13. avgusta je bil Šmiehel poln sončnih žarkov, pa tudi poln prešernih vrisov in razigranih koračnic. Vmes pa so še pokali topiči in naznanjali daleč naokrog, da sta stopala dva mlada para pred poročni oltar.

Janez Kušej, mladi David iz Šmiehela, je popeljal Ladinikovo Valentino iz Gonovec kot svojo nevesto na svoj dom.

Bil je res lep par, oba vitka in visoka, da še selski gospod župnik Vauti, ki so kot bližnji ženinov sorodnik prišli poročat, ni so mogli prikriti svojega ginjenja in veselja. Dali so mlademu paru tako prisrčen nauk za bodoče družinsko življenje, da ga pač ne bosta mogla pozabiti, četudi bi jima Bog naklonil sto let zakonske sreče.

Oba, ženin in nevesta sta se na zakonsko življenje temeljito pripravila in si v mladostnih letih nabrala strokovnih sposobnosti, ki jih bosta na svojem kmetiskem domu rabila: ženin se je v Kmetijski šoli v Tinjah izvežbal v dobrega, naprednega gospodarja. Kot vnet prosvetar šmiehelskega Kat. prosvetnega društva pa je sodeloval pri številnih prireditvah in se izkazal kot dober igravec in ljubitelj domače slovenske besede.

Nvesta Valentina, hči zavedne slovenske hiše, pa se je šolala v Gospodinjški šoli v St. Rupertu in se še posebej urila v kuharski stroki pri šolskih sestrah v St. Pavlu, zavedajoč se, da »ljubezen le prerada gre skozi želodec«. Tudi ona je bila vneta igralka in je znala rešiti tudi najbolj zahtevne vloge na našem odru.

En še eno skupno lastnost ima mladi poročni par: oba sta vneta cerkvena pevca in sta morda tudi ob domačih melodijah cerkvenih pesmi našla pot do medsebojne ljubezni. Naj bi ju petje v domači cerkvi tudi vnaprej družilo in utrjevalo v vse premagujoči zakonski ljubezni.

Ker je bila Davidova hiša v Šmiehelu vedno močna trdnjava verske in narodne zavesti, se še prav posebno veselimo ustanovitve mlade družine in želimo novoporočenemu paru, da bi bil po vzoru prejšnjih rodov takisto nepremagljiv steber krščanstva in slovenstva. Mnogo sreče vama, Janez in Valentina, in vsem Vajinim potomcem!

Isti dan je stal v šmiehelski cerkvi še drug

par pred poročnim oltarjem: vedno nasmejana in prikupljiva zunanost naše vrle Golobove Katice, znane učiteljice v Šebnu pri Maloščah, si je osvojila srce Rudolfa Omana iz Malošč. Tako ni miroval, dokler gospodična Katica ni izrekla svoj za celo življenje odločilni »da«.

Poročne obrede je izvršil preč. g. kaplan Kassl. Tudi temu poročnemu paru želimo vsi šmiehelski farani mnogo blagoslova v družinskem življenju, Katici pa še prav mnogo uspeha pri njenem nadaljnjem vzgojnem delu med našo mladino!

SELE

(Čestitke gradiščanskih Hrvatov
č. g. Vautiju)

V »Hrvatskem glasu«, listu bratov Hrvatov na Gradiščanskem, je duhovni svetnik č. g. Ignacij Horvat, starosta hrvatskih narodnih delavcev in častni predsednik Hrvatskega kulturnega društva objavil toplo pisan članek na čast č. g. Alojziju Vautiju, župniku selskemu k njegovem zlatomašniškem jubileju, o katerem je bral v »Našem tedniku«.

Č. g. Horvat je pred leti na krožnem potovanju po Avstriji v družbi še dveh drugih duhovnikov po posredovanju dr. Joška Tischlerja spoznal jubilara, ki ga je obiskal v Selah. Tako piše: »Nas je najbolj zanimalo kaka pristna slovenska vas. Zato nam je naš ljubezni spremljevalec dr. Tischler predlagal: »Pa pojdimo v Sele k župniku Vautiju«. — In neko popoldne smo se usedli v avtobus ter se povzpeli po strmi cesti skozi gozdove v višino. Na visoki ravnini smo naleteli na cerkev, ob njej župnišče, šolo, gostilno in nekaj hiš. In na okoli je bilo raztresenih po bregovih še nekaj samotnih kmetij in bivališč. Rekli smo si: Je kot na štajerskem. Sele so krasen kraj. Divna narava, hribovita in valovita kot južni del naše države, v tistem letnem času vsa v zelenju, iz nje se pa dviga silno gorovje Košute v višino (nad 2000 m), da se človeku skorajda zavrti v glavi. Ko smo se nekoliko pozdravili z gospodom župnikom, nas je povedel naokoli, dokler se ne zmračilo... Ob lipi je bil prostrani farni dom, kjer marljivi prosvetasi skozi vse leto vadijo in prirejajo igre ter predavanja... Zvečer smo se zopet znašli pri župnikovi mizi. Ne živi razkošno, saj nima od česa, a prav zaradi tega je toliko bolj pri srčno gostoljuben. V razgovoru z njim in z njegovim kaplanom se nam je razvezal jezik in odprlo srce.«

Mnogo so si imeli med seboj povedati o težkih časih, ki so prizadeli slovenski in hrvatski narod ter o preizkušnjah, ki jih je moral č. g. Vauti prestopiti, odkar je leta 1911 stopil v službo Gospodovo. Ob zaključku pa pove č. g. Horvat, kako je selsko ljudstvo z obilnimi darovi za cerkev pokazalo svojo globoko hvaležnost za požrtvovalno župnikovo dušnopastirsko delo in pripominja: »Kako krasen zgled tudi za druge fare! Tudi za hrvatske. Kako veselje za dobrega dušnega pastirja! Tudi mi se veselimo z njim! Bog ga živi!«

ŠT JANŽ V ROŽU

(»Divji lovec« pod milim nebom)

Že kar tradicionalna je postala letna farna prireditev na prostem pred cerkvijo v St. Janžu ob drugem farnem pranganju na čast Mariji v ognju. Ker pa so dnevi in noči v septembru že precej hladnejši, zato je farna mladina letos nekoliko pohitela s svojo prireditvijo. Zadnje nedeljo so nam šentjanški fantje in dekleta pripravili ljudsko igro »Divji lovec«, katero je napisal Fran S. Finžgar.

Ob pozdravu, ki je veljal številnim gostom od blizu in daleč — celo iz Pariza, Monakovega in Buenos Airesa — smo slišali, da velja ta prireditev kot skromna proslava devetdesetletnice avtorja igre, pisatelja Fr. Sal. Finžgarja, ki je bil rojen leta 1871 v Doslovičah pri Zirovnici. Saj tudi koroški Slovenci najbolj poznamo poleg Meškovičevih povesti prav Finžgarjeve knjige,

Našim naročnikom

Mnogi so v zadnjem času poravnali svojo naročnino, za kar se jim toplo zahvaljujemo. Pol letošnjega leta je minilo in smo že v drugi polovici leta. Prijazno vabimo še druge, da poravnajo svojo naročnino in s tem pomagajo k nadaljnjemu izhajanju priljubljenega domačega lista.

Prilagamo vsem izvodom današnje številke poštne položnice. Te veljajo kot opomin samo za tiste, ki naročnine še niso plačali.

Uprava »Naš tednik-Kronika

PODGORJE

(Praznovanje Male Gospojnice)

Kot vsako leto bomo tudi letos obhajali romarski dan v Podgorjah na Malo Gospojnico:

Na predvečer: ob 19.00 rožni venec, blagoslov, nato nočno češčenje.

Na praznik: ob 6. ure naprej spovedovanje; ob 7.00, 8.00, 9.00, 10.00 in 11.30 sv. maše s pridigo; — ob 10.00 sv. maša pri Kapelici; — ob 14.00 rožni venec in pete litanije.

Vsi verniki vljudno vabljeni!

VAJA GALLUSOVEGA ZBORA

V soboto, dne 9. septembra važna vaja Gallusovega zbora ob 14. uri v »Haimlingerju«! Pridite vsi!

Sprejemmo

dva vajenca za fiskarno

Pogoj: znanje slovenščine in nemščine, dokončana glavna šola ali nižja gimnazija ter telesna usposobljenost

Pismene prijave pošljite na:

Družbo sv. Mohorja v Celovcu
KLagenfurt, Viktringer Ring 26

katere je prinašala Mohorjeva družba v njihove domove. Pa tudi Finžgarjeve ljudske igre poznamo po naših vaseh; že skozi petdeset let jih naša društva zelo rada uprizarjajo.

Med vsemi Finžgarjevimi igrami je najbolj znana njegova ljudska igra »Divji lovec«. Napisal jo je leta 1902; v njej opisuje razmere na Gorenjskem za časa avstrijsko-italijanske vojne pred dobrimi sto leti, ko se je slavni Radezky uspešno bojeval v severni Italiji. Tudi slovenskih fantov in moč je moralo takrat mnogo pod orožje — v ljudskem sporočilu so ti časi še zelo živi in tudi narodna pesem jih opeva. — Ker pa je težka vojaška dolžnost zadela le revnejše, jih je mnogo pobegnilo v gore in se pridružilo divjim lovcom, katere pa so neznačajni in sebični vaški mogočnjaki s pomočjo priliznjencev zasledovali in jih izdajali oblastem. Zrtev takih vaških neznačajnežev je bil tudi bajtarjev sin Janez, ki je bil izvoljenec županove Majde. Častiželjnost, pohlep po zemlji in oblastnost očeta-župana je s pomočjo vaških neznačajnežev uničila Janeza, Majdo in župana samega.

Šentjanška farna mladina je tudi tokrat pokazala, da se ne straši pred še tako težke naloge; saj »Divjega lovca« prikazati na odru ni tako lahka stvar. Reči moramo, da so prav lepo igrali in je igra ugajala. Posebno nekateri igralci so se odlikovali. Navihani Tonček je bil zares izvrsten, pa tudi Janez in Majda sta zelo prikupno rešila svoje težke vloge. Izraziti in dobro podani sta bili vloge župana in njegovega pomagača Gašperja. Pa tudi drugi igralci, katerih je bilo kar mnogo, so po svoje pripomogli, da je zahtevna igra prav prijetno potekla, čeprav smo videli med sodelujočimi precej novincev.

Na zelo prikladnem prostoru pri župnijski cerkvi se je zbralo mnogo gledalcev in ob prijetnem večeru smo z zanimanjem sledili poteku igre na odru. Igralci, večinom v narodnih nošah, so nudili lepe slike na okusno pripravljenem odru, za katerega so bile kulise posebej pripravljene.

K hvalevrednemu prizadevanju in uspehu čestitamo šentjanški mladini!

TEČAJ ZA VKUHAVANJE

Tečaj za vkuhanje sadja, zelenjave in mesnin, bo na obeh gospodinjstvih šolah šolskih sester v St. Jakobu v Rožu in St. Rupertu pri Velikovcu v dneh od 4. do 7. septembra.

Obravnavale se bodo tudi najnovejše metode zmrzovanja živil. Dnevna oskrba je 17.— šilingov.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

JAROSLAV HAŠEK:

Pošteni najditelj

Ana Buklova, postrežnica iz Strešovic, je zgodaj zjutraj, okoli pete ure, šla proti Kraljevskim Vinohradom, kjer je stregla pri neki družini in kjer je ravno tega dne morala priti perilo. Ko je pri samostanu prekoračila tramvajsko progo, je zadela z nogo ob neki predmet. Nehote je pogledala in v svoji prirojeni ostroumnosti ugotovila, da gre za usnjeno listnico. Ker je bila po naravi poštena ženska, je takoj stopila v policijsko upravo, da bi izročila najdeni predmet službujočemu uradniku. Ko je ta odprl torbico, je poblebel in z drhtečim glasom dejal Ani Buklovi:

— Čestitam! Našli ste sedem milijonov osem sto šestindevetdeset tisoč kron v čeku, ki ga je mogoče vnovčiti pri Češki banki.

Ana Buklova je topo pogledala uradnika in ponovila za njim:

— Sedem milijonov osem sto šestindevetdeset tisoč kron.

— Da, — je dejal resno policijski uradnik, — Sedite, sestavila bova zapisnik.

— Milostljivi gospod, prosim vas v božjem imenu, pustite me domov! Je pričela tarnati Ana Buklova. — Nič nisem kriva. Mudi se mi na Vinohrade prati perilo. Samo z nogo sem se zadela...

— Ampak, draga gospa, saj tu ne gre za nič drugega kot samo za formalnost. Zadevo je vendar treba uradno raziskati. To bo objavljeno v časopisju. Vaše ime bo prišlo v časopisje. Torej, kako se pišete?

— Ježek Marija, milostljivi gospod, kakšna sramota! — Je pričela jokati Ana Buklova. — Zjutraj sem vstala kot pošena ženska, zvečer pa naj bom že v časopisju! Sveta pomagavka, tega ne preživim. Vse življenje se mučim kot črna živina. Iz Strešovic grem na Vinohrade, od tod v Liben, povsod perem perilo, iz Libena grem v Hlubočec pospravljat. Mož mi vse zapije, otroci hodijo raztrgani, zadnji plašč imam...

— Ampak draga gospa, — jo je miril policijski uradnik, — moja dolžnost je, da vas zaslišim. Ne jočite! Mar se razumete, da gre za milijone?

— Jejha, — je nadaljevala Ana Buklova s svojim tarnanjem. — Mar za milijone? Jaz nisem nič kriva! Kaj sem doživela na stare dni! Srečna sem, da lahko zaslužim toliko, da kaj kupim svojim otrokom. Zdaj je vse dražje. Če zahtevam na Vinohradih krono za milo, me vržejo na ulico in danes je zelo težko dobiti službo perice. Nikoli v svojem življenju nisem doživela nič dobrega, ampak kradla nisem nikoli! Kolikor sem prala, ne da bi mi plačali!

— Pomirite se, dobra gospa. Saj vendar gre za deset odstotkov!

— Nočem imeti oprave z odstotki, milostljivi gospod! Pustite me domov, — je jadrkovala Ana Buklova. — tega ne bom pre-

živela. Ob sedmih moram biti na Vinohradih, sicer bom ob službo.

Policijski uradnik jo je pogledal. Udaril je s pestjo po mizi in vzkliknil:

— Dovolj! Kako se pišete?
— Ana Buklova, milostljivi gospod, — je zatulila nesrečna ženska.

— Kje stanujete?
— V Strešovicah.
— Hišna številka?
— Sedemdeset.
— Rojeni?
— Moja pokojna mati, milostljivi gospod...

— Dvainsedemdesetega...
— Kje?
— Doma.

— Kje doma, v Pragi ali izven nje?
— Izven nje.
— Za božjo voljo, kje?
— V Zbraslavi pri Pragi.

— Okrožje, okraj? Hej, kaj pa počnete? Saj boste padli...

... Ko se je zopet zavedala, se je zasliševanje nadaljevalo. Na koncu je policijski uradnik vprašal Ano Buklovo:

— Ali zahtevate deset odstotkov? Povejte jasno!

— Bog obvari, milostivi gospod, pustite

„Pristno ruska poteza“

Sergij Ivanovič Zalinski se je s trudnim korakom vlekel po 37. cesti v New Yorku. Šlo mu je slabo in bil je lačen. Toda dobri stari Petrov in Trina mu bosta tudi tokrat pomagala iz zadrege...

Vrata mu je prišel odpret Petrov sam. »Imamo malo družbo,« je pojasnil in pristrčno objel prijatelja. »Vstopi in pridruži se nam! Praznujemo Trinin rojstni dan. Toda — tako bled in mršav si! Kaj ti pa je?«

— Brezposeln sem, Petrov. Že nekaj časa. Petrov je pritisnil Sergija v vežo in zaloputnil vrata. Nato je zaklical glasno, tako da ga je bilo moč razločno slišati klub vrvežu glasov: »Prišel je rojak Sergij! Izrecimo mu dobrodošlico! Trenutno mu ne gre baš najbolje, ima hude čase za seboj, a mi je to šele sedaj povedal.«

Družba je ob tej novici obmolnila. Toda samo za hip. Nato so se vsi divje pogladi proti Sergiju, vsak mu je hotel kar najbolj pristrčno izraziti svoje sočustvovanje. Trina je objela Sergija in on je čutil kako njene solze močijo njegov vrat. Sergij je negibno stal, v zadregi in prevzet od ganotja.

»Kakšen sprejem!« je končno izjcljal. »Samo Rus more tako sprejeti prijatelja.«

me na svobodo! Moja ranjka mati me je vedno učila: »Bodi poštena!«

— Podpišite!

— V imenu Očeta in Sina... je stokala Ana Buklova in z velikimi raztegnjenimi črkami podpisala zapisnik o zaslišanju.

Nekaj ur pozneje je prišel na policijo neki mladi možki, ki je po svoji zunanosti dajal videz dobro obritega Američana.

— Izginila mi je, — je dejal v slabi nemščini, — moja usnjena listnica. Verjetno sem jo izgubil ponoči na ulici.

Označil je znesek in številko čeka ter pristavil:

— Ne gre toliko za denar, kolikor za to, da sem imel v listnici važne beležke o cenem nakupu gosjih črev.

Zaslišali so ga. Ko so mu rekli, da se je pošteni najditelj odrekal zakonski nagradi, je Američan, kralj gosjih črev, dejal samo:

— Well!

Niti naslova Ane Buklove se ni hotel za beležiti.

Večerniki so objavili obširna poročila o pošteni ženski, ki ni hotela sprejeti tolkega bogastva...

Ano Buklovo so prepeljali v bolnišnico, ker jo je njen mož neusmiljeno premlatil še isto noč, ko je v gostilni prečital večernik.

»Vodko!« je zaklical nekdo. »Vodko za Sergija!«

»In prinesite še ponev!« je vzklikala Katja.

»Hočeš piti vodko iz ponve?« je vprašala začudeno Sonja.

»Ne,« je razglasila Sonja, »ponev je za moje briljantne uhane. Ponev je za Sergija.«

Zadonel je mogočen zborovski živio-klic. »Polno ponev nakita za Sergeja. Božanska misel!« Katja je snela uhane in jih vrgla v ponev. Pavla je odpela diamantno zapestno uro. Tanja je žrtvovala enega izmed svojih zaročnih prstanov. Nuša je snela z vrata svojo skarabejsko ogrlico z zlatimi členki. Dno ponve je bilo pokrito z dragocenostmi. Helena je vrgla na kupček še svojo smaragdno brošo.

Naenkrat pa so vsi začutili nepremagljivo trudnost. Tudi Sergij je bil pil preveč, kot vsi drugi, premagal ga je spanec.

Prva se je prebudila Katja. Potipala je svoja ušesa in zaprepasčena ugotovila, da uhanov ni več. Podrezala je moža in ga zbudila. »Pojdiva domov,« je rekla. Stopila je k ponvi z dragocenostmi. »Jutro je modrejše od večera« je zamrmrala in poiskala v ponvi svoje uhane. Nato so se ena za

drugo prebudile še Sonja, Pavla, Nuša in Helena. Vse so prebrskale ponev in iz nje pobrale svoj nakit. Ko se je zbudila Trina, je dejala: »Sergij je itak preveč ponosen, da bi dragocenosti sprejel.«

Ko se je končno zbudil Sergij, je imel strahovitega mačka. Skozi morje steklenih črepinj je prebrodil k ponvi. Bila je prazna. Sergij je skomignil z rameni. »Kljub temu,« je dejal glasno, »kakšna poteza — pristno ruska poteza.«

N. Newlett

Lev Tolstoj:

Ruševac in lisica

Na drevesu je sedel ruševac. Približala se mu je lisica in dejala: »Dober dan, dragi ruševac, prijateljček! Kakor hitro sem zaslišala tvoj glas, sem se namenila, da te obiščem.«

»Iskrena hvala za tvojo prijazno pozornost,« je odgovoril ruševac.

Lisica se je delala, ko da odgovora ni razumela, in je dejala: »Kaj praviš? Nisem te dobro razumela. Pridi vendar dol, dragi ruševac, prijateljček, na majhen sprehod po travi, da se kaj pomeniva. Z drevesa te dobro ne čujem!«

Ruševac pa je odvrnil: »Trave me je strah. Za naš ptičji rod so tla nevarna.«

»Pa vendar se ne bojiš mene?« je spraševala lisica.

»Če se že tebe ne bojim, pa me je strah drugih živali,« je dejal ruševac. »Na svetu so vsakovrstne živali.«

»Ne, dragi ruševac, prijateljček, danes so razglasili ukaz, po katerem mora po vsem svetu zavladati mir. Od danes naprej se nobeni živali ne sme storiti nič hudega.«

»To je vse lepo in prav,« je dejal ruševac, »doli na polju vidim prihajati pse, če bi bilo po starem, bi ti morala bežati; sedaj ti seveda tega ni treba.«

Kakor hitro je lisica zaslišala nekaj o psih, je postrigla z uhlji in hotela zbežati.

»Kam pa,« je spraševal ruševac. »Od danes naprej imamo vendar ukaz; psi ti ne bodo storili nič hudega.«

»Kdo bi vedel, kaj jim brenči po glavi,« je dejala lisica, »Morda pa o ukazu še nič ne vedo.« Nato je zbežala.

Za dobro voljo

Ženin z velikim srcem...

»Rezika, vi veste, da vas ljubim blazno. Ali bi ne hoteli postati moja žena?«

»Saj sem vam že predvčerajšnjim rekla, da nikakor ne mislim na to!«

»A, vi ste to bili...?«

V hotelu »Royal« na Floridi so v sobah za goste ploščice z naslednjim napisom: »Če v tej postelji ne morete spati, se ne znašajte nad osebjem. Rajši si izprašajte vest...«

Visoška kronika

55. Dr. Ivan Tavčar

XIII.

Še enkrat zapišem, da škofja Loka nikdar ni videla takih dni, ko tedaj, ko so sodili Agato Schwarzkoblerico. Najstarejši ljudje, ki so večkrat gledali, kako je Gavžnik jemal življenje revnemu grešniku, so pričali, da niso nikoli take množice oblegale mesta. Za vse ni bilo prostora v hišah, in naj se jih je po gostilnah in pri znanjih spravilo kolikor največ mogoče. Po trgu jih je kar mrgolelo, ki so bili brez prenočišča. Pivničarji so takoj poskočili s svojimi cenami, mesarji so neprestano pobijali živino in klali drobnico, da si menil, da si zašel v tabor velike armade, za katero je treba pripraviti zadostnega provianta. Pri vsem tem ni hotel nihče proti domu, in naš hlapec je prav posebno klet, ko je moral s konjičema na Visoko nazaj, ker z Jurijem nisva vedela, koliko dni nama bo treba ostati v Loku. Ali ljudstvo si je vedelo pomagati: naselilo se je po njivah in senoženih ter prenočevalo pod milim nebom. Ko je legla tema po ravnini, je je gorelo ognjev okrog Puštala in okrog Kamnitnika, da jih prešteti nisi mogel. Prebrisani prekupci so se zagnezdili v te roje in vsak nič so drago prodajali. Med tolpo se jih je mnogo tolažilo, da jutri voda morda ne bo skalila veselja, da jo

jutri morda le sežgo ali pa ji vsaj vzamejo glavo. Mnogo jih je lahko zaspalo v tem upanju! Tak je človek: vsak ima v svoji duši kot, iz katerega priteče nekaj prijatelja škodoželja, če je zagazil bližnji v nesrečo! Jedlo se je, pilo se je in če so se lonci izpraznili, so se zopet nasuli in znova pristavili k ognju!

Agato so zaprli v mestno hišo. Niso je zapustile ne mesarica, ne pekova, ne mati Bergantova in tudi ne druge dobre žene, ki so trdno veroval v nedolžnost dekletovo. Cvrle so, pekle so in tudi sladkoga vina so ji kuhale, tako da je Agata sedela kakor pri svatovski mizi. Pa ni mogla veliko jesti. Le malo je okusila jedi, veliko pa je jokala; navsezadnje je zaspala in je spala do ranega jutra, prav kakor bi pričakovala veselega dne in ne mrzle smrti v vodi ali pa še celo vroče smrti na grmadi.

Okrog devete ure in še prej je začelo občinstvo zopet pritiskati v mesto in po trgu se je trlo radovednežev kakor prejšnji dan.

Tedaj je prišel z grada gospod Joannes Franciscus. Črez rdečo obšiti talar si je bil oblekel beli koretelj, rdečkasto kapo je nosil na glavi, okrog vratu pa široko štol. Takoj se je raznesla novica, da hoče sam presvetli škof izpovedati Agato Schwarzkoblerjevo. Škof sam je hotel našo Agato pripraviti za oni svet ter ji oprati z duše grehe, če jih je kaj imela. Takega odlikovanja v Škofji Loki še ni bil nikdar nihče deležen, in sam Fühnpfeil mi je pozneje

pripovedoval, da se tudi v najstarejših pisarijah, katerih je na gradu obilo, ne bere, da bi bil freysinški škof kdaj podelil kakemu loškemu podložniku zakrament sv. pokore. Dolgo jo je izpovedoval. Kaj sta govorila, ne vem; o tem ni vedel nihče ničesar, kar je umljivo. Tudi Agata mi o tem, kolikor časa živim, ni črhnila trohice, ali tudi popraščevati je nisem upal, dobro vedoč, da mi ničesar ne bi povedala.

Ob desetih je zapel veliki zvon pri Sv. Jakobu. Kratko je pel, a žalostno je pel, kakor poje mrtvaški zvon. V blisku je bil trg na kolenih, in videl sem stare može, da so si otirali oči. Med klečečimi je počasi prikorakal prošt Urh in Boga je nosil v rokah, ga vzdigoval ter blagoslavljal z njim tiste, ki so molili. Zopet zapišem: takega obhajila še ni bilo na loškem trgu in ga gotovo ne bo, dokler bo stalo naše lepo in bogato mesto, ki je najlepše, kar jih šteje naša kranjska dežela — Ljubljana je morda še lepša.

Ko je bilo obhajilo opravljeno, je izpraznila mestna gvardija trg in občinstvo se je moralo odstraniti. Hitelo je k vodi, napolnilo zopet vse bregove in puštalske travnike, pa tudi onkraj Selščice se je tiščal obraz pri obrazu. Gospod škof je bil ostro zaukazal, da morajo otroci ostati doma, pa sem jih pozneje vendarle opazoval, kako so silili k oknom ter pritiskali glavice k steklu, da bi napasli svojo radovednost.

Ob pol enajstih je zvon pri Sv. Jakobu

zopet zapel, in moja žalostna duša je občutila, da je glas tega zvona v resnici glas pravega mrtvaškega zvona! Na trgu se je v vrsto postavil izprevod, kakor ga tiči rod še nikdar ni videl. Najprej je hodila bratovščina sv. Rešnjega Telesa in za njo še druge bratovščine, pa niso nosile s sabo bander, ker ne gre, da bi bandera v zraku plesala, kadar spremljajo človeka na zadnji poti. Potem so korakali loški meščani in njihove žene, in lahko trdim, da so samo najstarejši ostali doma. H koncu je prišla Agata — naj je preteklo še toliko let, še danes jo vidim, kako je stopila iz mestne jetnišnice na svetli zrak. Ni nosila druge obleke, nego dolgo, do nog ji segajočo belo srajčko, katera se je tu in tam prijemala deviških udov njenega deviškega telesa. Bila je podobna nebeskemu angelu, posebno še zato, ker so ji nespleteni rumeni lasje obsipali tenko postavu. Če se je prestopila, smo videli, kako se ji je tresla noga, in če je sapa zaigrala s srajčico — moj Bog —! so se opazile tudi črne lise na obeh belih nogah, kjer so jo bile ožulile težke železne verige. Pa se je vsekdar sramežljivo sklonila, da bi pridržala belo obleko, da bi se ne mogla vzdigovati. Jezus in Marija! Morda je vendarle hodila po stezi, katera je vodila k smrti, in to v najlepšem dnevu, ko ga ni bilo oblačka na božjem nebu in ko je sonce sijalo, kakor bi se hotelo smejeti nad njo, ki je toliko trpela!

(Dalje prihodnjik)

So naše pozicije res izgubljene?

Od celokupnega števila ljudi, ki živijo v Avstriji, jih je okroglo polovica zaposlenih. V kmetijstvu in gozdarstvu pa je manj rentnikov in upokoјencev in žene ter otroci pomagajo pri delu v veliki večini; to pa pomeni, da je tu zaposlenih celo 70 odstotkov.

Dandanes je pri nas v Avstriji od 100 oseb še vedno okoli 30 zaposlenih v kmetijstvu in gozdarstvu. Te pa ne zasluži tudi 30 odstotkov narodnega dohodka, ampak le 12, kar ni niti polovica.

V primerjavi s predvojno dobo so se dvignili izdatki v kmetijstvu desetkratno, obratni dohodki pa so dosegli le 7½ do 8-kratno povišanje dohodkov predvojne dobe. Ni čuda, da ljudje nimajo več smisla za ta poklic. Težko je že dobiti ljudi za delo v kmetijstvu in kmetije so prazne zavoljo tega. Otroci so odšli v mesta, njihove so prodali ali jih dali v najem; veliko površin so zazidali in jih spremenili v meščanske naselbine; v goratih pokrajinah raste gozd, kjer je prej kmet oral grudo in se je pasla živina.

Čeprav so ta dejstva splošno znana, se javnost za to ne zmeni! Prehrana je zagotovljena! Še več! Presežki nam rastejo čez glavo. »Pijte več mleka! Jajte več mesa, sadja, zelenjave itd!« To so vsakdanja gesla, ki naj pomagajo, da bodo presežki porabljeni.

Izgleda, kot bi ne bilo zveze med proizvodnjo hrane in številom ljudi, ki so zaposleni s pridobivanjem hrane. Skoro se zdi, da si to dvojce nasprotuje. Na eni strani Zemlje imamo področja z ogromnimi presežki živil in majhnim številom kmečkega prebivalstva, na drugi veliko kmetovalcev, a vseeno lakoto in bedo.

Vprašanje, če je kmet res na izgubljeni poziciji, je postalo pereče spričo stališča, ki ga je zavzel bivši nizozemski kmetijski minister Mansholt, pri nekem predavanju na Dunaju. Mansholt je izjavil, da je v državah, ki so članice Evropske gospodarske skupnosti (EWG), še 8 milijonov preveč kmečkega prebivalstva — in Mansholt je predsednik agrarno-politične komisije držav članic te gospodarske organizacije. Že nekaj let pa straši po Avstriji tudi izjava nekega našega politika, da je spričo prostega svetovnega trga med drugimi tretjina avstrijskih kmetov primorana prenesti skrajne napore, če noče zaostati.

Čudno je, koliko ljudi se čuti prizadetih s temi izjavami in si domišljajo, da spadajo med te »nazadnjakarje« ali k onim 8 milijonom, ki jih je Mansholt odpisal.

Med temi so gorski kmetje, ki menijo, da jim je Mansholt izrekel smrtno obsodbo. Glede tega je treba kar v začetku pribiti, da v tej zvezi ni bilo govora o vprašanju gorskih kmetov, ki je Mansholtu popolnoma neznano. Nasprotuje pa temu tudi dejstvo, da so gorski kmetje resda najtrdnjejši, da pa so naklonjenost in nenaklonjenost, uspeh in neuspeh podobno porazdeljeni kot v drugih legah in poklicih.

Res, da donajajo polja v povprečju večje donose kot travniki in pašniki ali gozdi; zato pa so tam tudi stroški za nabavljanje poljedelskih strojev, ki so potrebni za obdelovanje razsežnih polj, večji.

Tudi velikost kmetije ni merilo za to, ali je kmetija zmožna življenja ali ne. Boljše merilo je obratni dohodek po delovni moči. Ta je najnižji v visokih Alpah na Tirolskem in Predarlsem ter najvišji na kmetijah v nižinskih predelih Avstrije. V nevarnosti niso neka lega in neka velikost kmetije, pač pa, kot povsod drugod tudi, pri vsakem poklicu in ob vsakem času le poedinci, katerih obstoj ogrožajo nesrečni slučaji, napačne spekulacije ali osebna nezmožnost.

Najmanj na mestu pa je opozorilo na neko nadprodukcijo. Kdo more trditi, da je tega ali onega živila na svetu preveč za vse, le ker se zdi, da je njegova cena pre nizka?

Ali ni pretresljivo, da vsako leto umrje na milijone ljudi za lakoto, ko majhen del presežkov živil uničujejo ali omejujejo njihovo proizvodnjo samo zato, da bi jim obdržali ceno? Ali ni žalosten dokaz človekove omejenosti in sebičnosti, če pri nas opuščamo kultivirane površine, ker se njih obdelovanje več ne izplača tako kot kako drugo delo, medtem ko druge na svetu z največjo težavo in najtršim delom in v veliko težjih okoliščinah ter majhno

Šoferski kotichek:

Napotki za vzdrževanje motociklov

Medtem ko so pri avtomobilu vsi deli med vožnjo dobro pokriti in zaščiteni, so pri motornem kolesu pogonski deli izpostavljeni vremenskim vplivom in še posebno prahu in nečistočam s ceste. Čeprav so novejšje konstrukcije izvedene tako, da je večji del pogonskih delov zaščiten, se motorni deli pred prekomerno obrabo obvarujejo le s posebno skrbnim in primernim mazanjem.

MEŠANICA GORIVA IN OLJA. — Večina motornih koles je opremljena z dvotaktnimi motorji, katerih pogonsko sredstvo je mešanica bencina in olja. Rezervoar ne smemo nikdar napolniti samo z bencinom, ker to najhitreje dovede do okvare motorja — do obdrgnjenja bata. Pred vlivanjem v rezervoar mora biti mešanica goriva in olja dobro premešana v čisti posodi ali v za to prirejenih bencinskih črpalkah za mešanico in to v razmerju, kakor ga določajo tovarniški predpisi. Običajno predpisujejo tovarne motornih koles v času utekanja mešanico od 6,5 do 5 odstotkov (1:15 do 1:20 in 4-odstotno mešanico 1:25) za že utečene motorje.

Za pripravo pogonske mešanice dvotaktnih motorjev uporabljamo olja, ki so izde-

tehnično pomočjo komaj izsilijo od zemlje najnужnejše za prežvljanje prebivalstva?

Tudi če gledamo na to vprašanje čisto preračunano, kot trgovec, ugotovimo, da je obstoj domačega kmetijstva neobhodno potreben. Oskrba prebivalstva s hrano iz lastnih virov ni važna le v času vojn. Dandanes nastajajo težave pri uvozu iz inozemstva lahko zavoljo stavk, naravnih katastrof ali trgovinsko političnih ukrepov.

Drži, da delež kmečkega prebivalstva ni odločilnega pomena za količine proizvedene hrane. Odločilno pa je zadržanje vsega prebivalstva do tega prvobitnega načina proizvodnje hrane, katerega vtečene vidimo v trdnem kmetu. Družinska kmetija je še vedno najbolj odporna proti vsem krizam, njena trdnost pa je odvisna od znanja in razumevanja njene lastnika.

Velekmetija, ki je navezana na tuje delovne moči, je lahko organizirana podobno kot industrijski obrat in lahko izrablja vse tehnične možnosti za racionalizacijo dela. Vprašanje delovnih moči je na tej kmetiji res ponajveč odvisno od tega, kakšno je vzdušje med poedinci in vodstvom ter od oblike socialnih ukrepov, ki niso odvisni le od denarja.

Kmet torej ni na izgubljenem položaju; seveda samo z idealizmom ni možno vršiti poklica, kajti določeni materialni predpogoji so prav tako kot v drugih poklicih potrebni. Zagotoviti take pogoje tudi v kmetijstvu in jih izboljšati, se pa prav gotovo tudi izplača.

Naši predniki in kumare

V starem veku niso posebno cenili sladkarij, mnogo bolj so ljubili pikantna jedila. Morda tudi zato, ker sladkorja niso poznali in so uporabljali le med.

Tako so bile najbolj priljubljene jedi rimskega cesarja Tiberija kisle kumare. Pa tudi melone in oljke v jesihu in popru so veljale za veliko slaščico.

Grki so uporabljali iz Azije izvirajoče kumare najprej kot zdravilo, — njihove sveže olupke so polagali na glavo proti glavobolu. Stari Egipčani so pa imeli kumare, ki so prišle iz tujih krajev, za tako dragocene, da so z njimi zasajene vrtove zastražili s posebnimi pazniki.

Še bolj priljubljene pa so bile kumare pri Rimljanih. Rimski cesarji so jih hoteli imeti na mizi tudi pozimi. Zato so jih sadili v gredice na vozovih, ki so jih, kakor je bilo vreme, zapeljali na prosto ali pa v zavarovane prostore.

Tudi stari Rimljani so že uporabljali kumare za nego lepote. Neki rimski pisatelj pravi, da napravi drgnjenje kože z njihovimi olupki »rdeče in svetleče se nosove spet lepe, kožo gladko in mehko ter odpravlja mozolje.«

Že v starih časih so tudi trdili, da ohranjajo kumare človeka vitkega, Danes vemo, da je nekaj resnice na tem, ker vplivajo rudnine, katerih je v kumarah mnogo, ugodno na ledvice in črevesje.

novno napolnimo s predpisanim oljem in količino.

PRENOSNI DELI. — Zelo važno je tudi pravilno negovanje verige, ker je le-ta posebno močno obremenjena. Njena življenjska doba zavisi v veliki meri od rednega in pravilnega vzdrževanja. Odvisno od tovarne priporočajo čiščenje verige vsakih 3.000 do 5.000 prevoženih kilometrov. Verigo je treba z bencinom temeljito očistiti vse oprtje nesnage, prahu ter stare masti. Tako očiščeno verigo potem namažemo z redko mastjo ali gostim oljem in nato prekontroliramo, če je pravilno napeta.

Pri motornih kolesih, ki imajo prenos moči od menjalnika do zadnjega kolesa izveden s kardansko osjo, je treba misliti tudi na mazanje prenosa na zadnje kolo. V tem primeru, odvisno od izvedbe, priporočajo tovarne uporabo posebnih masti za zobniške prenose ali diferencialno olje, praviloma z viskoznostno gradacijo SAE 90. V vsakem posameznem primeru se je treba držati tovarniških predpisov.

Za mazanje kotalnih ležajev priporočamo izključno uporabo kvalitetnih masti za kroglične ležaje! Vse nihajoče in drsne dele ter zgibe, ki imajo mazne nastavke, namažemo z mastmi, ki so odporne proti izpiranju z vodo. Ostala mazna mesta, ki nimajo maznih nastavkov in jih mažemo z mastjo ali oljem, morajo biti prav tako redno oskrbovana.

Za polnjenje teleskopskih vilic tovarne običajno predpisujejo redko nelegirana motorna olja.

Klobučevinasti vložek prekinjevalca mažemo z mastmi za vroče ležaje na osnovi litijevega mila.

Pri vsem tem pa ne smemo pozabiti na čiščenje zračnega filtra, filtra za gorivo, svečice in na vzdrževanje akumulatorja.

ZRAČNI FILTER moramo snažiti vsakih 1.000 km vožnje, pri vožnjah po prašnih cestah pa še pogostejše. Izpirati ga je treba v bencinu ter namočiti za nekaj minut v redko olje in nato pritrditi na prejšnje mesto.

FILTER ZA GORIVO zadržuje vso nesnago, ki jo prinaša gorivo s seboj in ga je treba pregledati in očistiti kot filter za zrak.

SVEČICO je treba pregledovati vsakih 1.000 km, ker pušča gorivo in olje na njej izgorke, posebno v času vtekanja motorja, ko uporabljamo gostejšo mešanico. Elektrodni svečice je treba snažiti kolikor mogoče natančno in prekontrolirati razmak elektrod ter ga naravnati na predpisano mero.

AKUMULATOR. — K pravilnemu vzdrževanju akumulatorja prištevamo v prvi vrsti redno kontrolo nivoja kisline. Dolivati smemo samo destilirano vodo. Oksidacijo priključnih polov preprečimo, če jih namažemo s tanko plastjo tehničnega vazelina.

Kdor bo upošteval vse te nasvete, končno tudi ne bo pozabil na zunanji izgled motornega kolesa in ga bo s tem obvaroval pred propadanjem — korozijo in rjavenjem.

Kmetijska šola v Tinjah

bo v začetku novembra 1961 začela s poukom, ki traja do konca marca 1962.

Starše prosimo, da dobro premislijo, kam bodo poslali sina, da si pridobi gospodarsko izobrazbo. V Tinjah si pridobi, če hoče, poleg gospodarske izobrazbe še umsko-srčno izobrazbo.

Ti fant pa, ne zamudi zadnje prilike, da si pridobiš še najnужnejše znanje za življenje!

Prijavo ali pa vprašanja naslovite na:
Kmetijsko šolo v Tinjah —
B. Bildungshof, Tainach.

Vodstvo Kmetijske šole v Tinjah

Iz filmskega sveta

Tudi pri nas že nekaj let poznamo prizadevanje za pospeševanje obiska filmov, ki so po vsebini in izdelavi zares vredni priporočila pod geslom »Der gute Film — Dober film«. Glavni vodja te akcije je dr. Sigmund Kennedy, ki že od leta 1956 zelo modro vodi to prizadevanje. Posebno v zadnjih letih zaznamuje ta akcija prav lepe uspehe.

Med drugim je bila v srednjih in glavnih šolah izpeljana z uspehom »akcija lepakove«, po kateri so bili dijaki in njih starši opozorjeni na dobre in za mladino priporočljive filme, katere so predvajali v neposredni bližini njih šol. Kjer se je te akcije udeležilo tudi učitelstvo in vodstvo šol, so ti filmi imeli rekorden uspeh, da so morali predvajanje podaljšati na račun drugih, slabših filmov. — Za prihodnjo jesen je napovedana nova akcija »Dobrega filma!«

OBIŠČITE PLIBERŠKI SEJEM - 3. in 4. septembra 1961

Kranjski kvintet

Vino - kava - sendviči - pečene piške na ražnju
na Pliberškem sejmu pri **BREZNIKU**

Vsem kmetom:

Pod najugodnejšimi pogoji Vam dostavljam vse kmetijske proizvode, tudi umetna gnojila in semena.
Zamenjujem moko za žito.

Fa. KARL FERRA

KMETIJSKI PROIZVODI - PREMOG PLIBERK - BLEIBURG Podružnica: Postgasse 13

MODERNA MODNA OČALA
pri

Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße (Prosenhof)

Blago, perilo

v veliki izbiri,

po ugodnih cenah

pri

L. Maurer

KLAGENFURT, Alter Platz 35

Vsak obiskovalec pliberškega sejma bo pil
SCHLOSSBRÄU-PIVO!

Josef Reiter's Erben

ŽAGA - TRGOVINA Z LESOM IN IZVOZ LESA

Pliberk - Bleiburg

Telefon 223

KROJAŠKI MOJSTER

Jernej Friedrich

ŠMIHEL NAD PLIBERKOM

se priporoča za izdelavo oblek, razne vrste blaga
na zalogi. - Izdelam kvalitetno! - Cene solidne!

OPEKARNA PLIBERK - BLEIBURG
Lastnik:

Johann Krausler

DRVEŠA VES (Ebersdorf) pri PLIBERKU
Telefon 234

Izdelujemo:

- ZIDAKE
- VOTLE ZIDAKE, 5-kratne
- ZIDAKE ZA VMESNE STENE
- PEČNICE, ŽLEBNIKE
- VOTLE ZIDAKE, 4-kratne

Dobavljamo prvovrstno opeko po najnižjih
dnevni cenah ter zagotavljamo svojim odjemalcem
najboljšo postrežbo.

Električne napeljave,
hišne instalacije, strel-
vode, popravila in na-
vijanje motorjev vam
oskrbi najboljše in naj-
ceneje

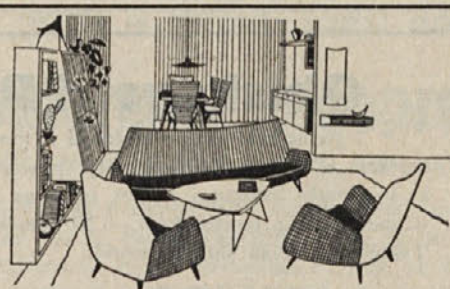
HOLLAUF

PLIBERK - BLEIBURG

Železo - barve

gradbeni material

Ph. Zwick Pliberk - Bleiburg

Priporoča se stavbeno in pohištveno
mizarstvo

Janez Leitgeb

ŠMIHEL NAD PLIBERKOM

Izredna kvaliteta! — Cene zmerni!

Kadar pridemo v PLIBERK, obiščimo go-
stilno „BRUCKENWIRT“, v ŠMIHELU pa
gostilno „SERCER“

GOSTILNICA

Milka Mlinar

Prijazna postrežba — dobre kvalitete!

V novih, okusno urejenih trgovskih prostorih
v Šmihelu kupujemo pri

Kušej Terezija - Franc

Trgovina z mešanim blagom in tekstilijami —
Bogata izbira — Zmerne cene

Želiš dobro jedačo
in dobro kapljico?

To dobiš pri

Brezniku

na pliberškem sejmu

Obiščite razstavo

o GOSPODARSTVU
GOSPODINSTVU
in TEHNIKI

NA PLIBERŠKEM SEJMU

pri domači tvrdki

ŠT. LIPŠ (TIHOJA 2),

pošta: DOBRLA VES (KOROŠKA)

Avtomobilska popravljavnica, vodovod-
ne instalacije, nadalje prodaja motornih
vozil, koles, šivalnih strojev, sanitarnih
naprav pri

Hans Visotschnig

PLIBERK - BLEIBURG

Anton Mader's Nachfolger

PLIBERK - BLEIBURG

Vse za šolo, zvezke, knjige — molitvenike — pi-
sarniške potrebščine — ročne torbe — aktovke

Obiščite ob pliberškem sejmu

urarskega mojstra

Fritz Nedwed

PLIBERK - BLEIBURG
Telefon 277

Ure vseh vrst; zlati, srebrni in umetni okra-
ski; vsakovrstni optični predmeti; foto potreb-
ščine; dobavitelj očal bolniškim blagajnam.

Obiščite ob pliberškem sejmu

Trgovsko hišo HERZELE

PLIBERK - BLEIBURG

Največja izbira vseh vrst blaga za moške in damske obleke, konfekcija in špecerija

Brata OPETNIK Pliberk

Krojač

Čevljar

Krojaštvo za moške in ženske obleke. Velika
zaloga cenenejšega blaga. — Bo-
gata izbira.

Velika zaloga trpežnih in luksuznih čevljev
po zelo ugodnih cenah. — Solidna in
hitra popravila.

MNOGO IZREDNIH PONUDB!

Vse, kar potrebujete, po tako
nizkih cenah kot še nikoli

v trgovski hiši KRAUT Pliberk-Bleiburg

Na sejmsko nedeljo je
trgovina odprta ves dan.
Na seju nimamo stojnice!
Poglejte naše letake!

STADLER Möbel

Wenn Sie im Bilde bleiben wollen...

Kennen Sie das Angebot an schönen und preiswerten Schlafzimmern, bevor Sie einkaufen? Dann ist es unerlässlich, sich vorher über unsere große und solide Auswahl zu orientieren.

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigende Zahl zufriedener Kunden.
- Die Auswahl ist unübertroffen.
- Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
- Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
- Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
- Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr

Haus der guten Möbel

KLAGENFURT, Theatergasse 4 . Tel. 50-24, 52-62

Radio Celovec

NEDELJA, 3. 9.: 07.30—08.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 4. 9.: 14.15—15.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Pojejo zbori Slovenske prosvetne zveze. 18.00—18.15 Veseli planšarji. — TOREK, 5. 9.: 14.15—14.45 Poročila, objave. — Bolje je paziti, kot zdraviti se. — SREDA, 6. 9.: 14.15—15.00 Poročila, objave. — Za ženo in dekle. — Kar želite zaigrano. — ČETRTEK, 7. 9.: 14.15—14.45 Poročila, objave. — Iz tehnike in znanosti. — PETEK, 8. 9.: 14.15—15.00 Poročila, objave. — V. Polanšek: Zgodbe. — SOBOTA, 9. 9.: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.25—18.45 Zdaj smo delo dokončali — oddaja za delopust.

MALI OGLAS

ALI IMATE NAMEN SI POSTAVITI LASTNI DOMEK? Potem v lepem in mirnem kotičku naše Podjune. Tam dobite za nizko ceno stavbni svet (Baugrund). Isti leži ob cesti, nedaleč od kolodvora, zraven te parcele gre električni vod in novi, pred tremi leti zgrajeni vodovod z bistro planinsko vodo. Poleg tega je prilika, da lahko dobite za zidavo potrebni pesek na mestu, pri izkopavi za klet.

Pišite na upravo lista pod „Moj dom — moj raj.“

KINO PLIBERK

Sobota, 2. sept., ob 20.00; nedelja, 3. sept., ob 18.00 in 20.00; ponedeljek, 4. sept., ob 20.00; SEJMSKI PROGRAM: ognjevit popevke („šlagerji“) očarujoče melodije, veliki KONCERT PO ZELJAH s: Carlos THOMPSON, Linda CHRISTIAN, Ingeborg SCHÖNER, Eva Ingeborg SCHOLZ, Elke ABERLE, Massimo GIULIANI.

Oglašuj

v našem listu!

Filmska ocena

BISTRICA V ROZU
Sobota, 2. 9.: Die gelbe Hölle am Kwai (IV). — Vojni film iz druge svetovne vojne. Angleški ujetniki se osvobodijo iz oblasti japonskega komandanta taborišča. — Nedelja, 3. 9.: Das Spuckschloss im Spessart (IV*). — Veseloigra.

BOROVLE
Sobota, 2. 9.: Die letzten Tage von Pompeji (IV). — Film iz časa preganjanja kristjanov v rimskem cesarstvu. — Nedelja, 3. 9.: Der Gauner und der liebe Gott (IV). — Pobegli kaznjene se spreobrne pod vodstvom vaškega župnika. — Torek, 5. 9.: Der Teufelshauptmann (III). — Film iz divjega zapada. — Četrtek, 7. 9.: Kautschuk (III). — Krasni posnetki iz brazilskega pragozda.

ŠT. JAKOB V ROZU
Sobota, 2. 9.: Sonntags ... ine (IVb). — Ameriški turist se zastoj trudi, da bi spreobil grško pristaniško deklico. — Nedelja, 3. 9.: Ja, so ein Mädchen mit 16 (III). — Film za prijatelje popevk. — Sreda, 6. 9.: Geheime Fracht (IV). — Pustolovski film iz osvobodilne vojne Kubancev proti Špancem proti koncu preteklega stoletja.

PLIBERK
Sobota, nedelja, ponedeljek, 2., 3., in 4. septembra: Das grosse Wunschkonzert (II). — Zabavni bilm. Priznani dirigent najde na Dunaju končno pravo skrbnico za svojo malo hčerko. — Torek in sredo: Labyrinth der Leidenschaften. Ozdravitev mamljivim strupom zapadle ženske v nekem zdravilišču.

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus
KERN
Klagenfurt, Burggasse

Ugodna plačila na obroke

Slovenske matere na grobu škofa Rožmana

(Nadaljevanje z 2. str.)

To smo izvedeli naslednji dan, kar je škof zaupal tudi nekaterim drugim. Škofa je silno mučila misel: Ali je ravnal prav in ali smo vsi prav ravnali med revolucijo doma, predvsem: ali je prav, da je zapustil svojo čredo in je šel v tujino. Mi seveda vemo iz drugih virov, da so škofa Rožmana z nekako sveto zvijačo spravili iz Ljubljane ob razsulu. V Fatimi se je o tem pogovarjal z Marijo. Mnogo je molil pred Gospo Fatimsko. Po sv. maši, ki jo je škof opravil v kapeli prikazovanj, je še dolgo Marijo prosil — kar vsiljiv sem bil Mariji — je rekel škof sam, naj mu vendar pokaže kak znak, da smo slovenski katoličani med komunistično revolucijo pravilno ravnali. Marija, pomiri me, je zdihoval škof, povej mi, ali je boljše, da so naši dobri fantje in moške pobiti ter so njih duše v nebesih, kot če bi bili živi, pa bi jih toliko okužil brezbožni komunizem. Ko škof tako moli in se bori z Marijo takrat zapazi — to je tukaj v Lemontu pripovedoval, ko sva hodila po romarskih prostorih — je zapazil škof, da mu k molitvi sklenjene roke in sprednji del talarja obliva podobna mavrična svetloba in barva, kakor so jo videli deset ti-

soči 13. oktobra 1917 ob veliki prikazni, ko se je Marija razodela kot Kraljica presv. Rožnega venca. Svoj pogled sem obračal, je zatrjeval škof Rožman, v Marijin milostni kip, pa zopet sem ogledoval svoje roke, pa je bila barva tudi na spodnji strani rok. G. Julij Slapšak pa je opazil, da se ta barva vidi tudi dobro na stenah vseh okoliških hiš. Ta svetloba je škofa potolažila, spomin na vse pa ga je zmučil in utrudil. Resnemu škofu, kot smo ga poznali, lahko verjame mo, pa saj je imel tudi pričo pri sebi: g. Slapšaka.

Mnogo važnejše so seveda k molitvi sklenjene roke, kot pa roke oblite s čudežno barvo. Te roke same kažejo njegovo neomajno zaupanje v Marijino pomoč, posebno pa škofovo vedno ponavljanje Marijinih besed: Zgodi se mi po Tvoji besedi, Gospod! Tako je govoril vedno naš pokojni mučenik, kadar koli ga je pritisnila teža križa.

Zdaj našega škofa križ več ne pritiska, zdaj uživa njegovo plačilo, zato ste mrtve mu, verne slovenske žene in matere prinesle iz Clevelanda prekrasni križ s cvetja. Zdaj bomo ta križ posadili na dragoceni grob.

Aretacije v Italiji in Avstriji zaradi Južne Tirolske

V spopadu med teroristi in italijanskimi vojaki v St. Leonhard i. Passeiertal je v četrto ure bilo na obeh straneh sestreljenih okrog 500 nabojev municije. Zadet ni bil nihče, pač pa se je teroristom atentat na neki stolp električnega daljnovega posrežil. 200 orožnikov, je izvedlo v okolici hišne preiskave in zaprtih je bilo pet oseb. Aretacije so pa bile izvršene tudi Avstriji. V Kirchbergu na Štajerskem je bil aretiran ondi na dopustu mudeč se asistent univerze v Innsbrucku dr. Norbert Burger, ki ga dolžijo udeležbe pri južnotirolskih terorističnih akcijah. Baje so bili nekateri atentati izvršeni z dinamitom, ki je bil pred kratkim ukraden iz vojaškega skladišča tovarne dinamita v St. Lambrechtu na Štajerskem. Je to že sedmi Avstrijec, ki je bil v naši državi aretiran v zvezi z dogodki na Južnem Tirolskem. Med njimi je celo neki uradnik tirolske deželne vlade. Minister za pravosodje dr. Broda je izjavil, da osum-

Športni kotiček

Šentjansko nogometno moštvo je odigralo minulo nedeljo prvo tekmo letošnje sezone za prvenstvo. Kljub temu, da je šentjanska ekipa zmagala 5:4 (4:4) proti delavski mladini Borovlje (Katolische Arbeiterjugend Ferlach), igra ni zadovoljila gledalcev iz Borovelj, še manj pa gledalce iz St. Janža. V prihodnjih igrah se bodo morali igralci iz St. Janža bolj potruditi, če bodo hoteli imeti pri prvenstvu kakšno resno besedo. Tudi sreča ni bila preveč naklonjena šentjanskim igralcem. Mladi igralec Siedler Andrej je padel tik pred koncem

Stavbeno in pohištveno mizarstvo

Jožef Vogl

DVOR pri ŠMIHELU — PLIBERK
izdeluje vsakovrstne kuhinjske in sobne opreme
kot tudi okvire za okna in vrata.
Dobra izdelava — Zmerne cene

prve polovice tako nesrečno, da si je zlomil nogo. Šele v drugi polovici, ko je ekipa igrala samo z desetimi ljudmi, je vzel igro bolj resno in tako na koncu ni izostala zmaga.

V bodoče pa šentjanskim nogometašem želimo veliko sreče pri boju za prvenstvo in naj ne povešijo glave, če včasih ne gre tako, kot bi si želeli.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Začetek sezone Komornih iger v Koncertnem domu bo v soboto, dne 2. 9., s komedijo „OSKAR“ Claudi Magnierja. — Nedelja 3., sobota 9. in nedelja 10. 9.: OSCAR, komedija.
Začetek sezone v Mestnem gledališču v soboto dne 16. avgusta z opero „Prodana nevesta“ Bedricha Smetane.
Začetek vselej ob 19.30 uri.

Andrej Urbas

VELIKOVEC

TELEFON št. 521

Avtomatično žično stiskalnico
za silo-krmno in moderne hlevske
naprave si oglejte na

PLIBERŠKEM SEJMU!

Obiskovalci Pliberškega sejma!

Ugodne zamenjalne možnosti in popusti se vam nudijo pri trdki H. HOFER na pliberškem sejmu. — Kdor primerja storilnost in kvaliteto hladilnikov, si bo izbral FRIGARIA, ki je nemški kvaliteten izdelek in se ga v Evropi največ proda med vsemi brzoohladijnimi vrstami z nizko temperaturo. — Ni odločilna cena, ampak kvaliteta! Skupno 10 let jamstva! Takojšnja strežna služba povsod!

H. Hofer

importni veletrgovec

VILLACH-BELJAK,

Ossiacher Zeile 46 * Tel. 7473

Avtodrom PRECHTL Živalska razstava

veselje za mladino in odrasle na Pliberškem sejmu

Gostinski obrati, gospodinje, pozor!
Že sedaj si po ugodnih cenah
nabavite manjkajočo opremo

v trgovini s preprogami
RADLMAYR
VILLACH

Velika zaloga žimnic, zaves, talnih
oblog in raznih drugih vrst blaga
za opremo sob

Plačilne olajšave!